

**KHUIBADDA RA'ISUL WASAARAH MUDANE ABDULLAHI ISSA MOHAMUD UU
KA HOR AKHRIYAY 26 Sebtember 1956 GOLAHA BAARLAMAANKA OO KU
SAABSANEED BARNAAMIJKA XUKUUMADDA SOOMAALIYA**

Mudane Madaxweye,
Mudanayaal iyo marwooyin,

Waa dareen qotodheer oo aan annagu idin soo bandhigeyno maanta idinka oo ah xubno ka tirsan Dowladdii Koowaad ee dalkeenna.

Ma jiro qof moog qiimaha weyn ee waqtigan maxaa yeelay waxaan halkaan u joognaa inaan idin weydiisanno kalsooni, sida caadada ee waddan kasta

oo xor ah, madani ah iyo dimoqoraadi ah, wakiillada awooda sharci dejinta, oo ah awooda ugu saraysa ee dawlada.

Waxaan halkan hortiina u joognaa si aan idinkuugu soo gudbino ujeedooyinka ugu horeeya ee Dowlada oo guud ahaan loola jeedo sidii kor loogu qaadi lahaa dadkeenna si uu uga mid noqdo qarammada xorta ah oo dimuqraadiga ah ee Aduunka.

Waa dhacdo aad u weyn ee taariikhdeena annagoo dhanna aan halkan u joogno, Ilaahay baa mahad leh oo ina siiyay in aan ku noolaano uguna shaqayno.

Kama gaabineyno inaan halkan uga soo jeedino salaam iyo mahad naq qoto dheer Talyaaniga oo noo suurto geliyay inaan waqti hore sameyno dawladda u madax banaan maamulka gudaha ee dalka.

Barnaamijka Dowlada oo ay sharaf inoo tahay in aan u soo gudbino Golaha sharci-dejinta si uu uga doodo waa tallaabada koowaad ee aan u ambaqaadnay socod adag oo leh qaab dabiici ah oo madax banaan si aan u maareyno maamulka tooska ee wadankeenna.

Sida tallaabo kastoo hore loo qaadayo oo kale, waxaa ka muuqanayso khibrad la'aan iyo dhaqan hore la'aan.

Tan waxaan rajeyneynaa in walalaheen xildhibaannada sharafta leh ay tixgelin doonaan, kuwaas oo aan ka fileyno in ay oggolaadaan barnaamijkeenna oo aan annagu dejinay ayna naga go'an tahay dhawrista buuxda ee fahamka iyo wadajirka lagama maarmaanka u ah oo aan ku soo habeynay annagoo ilaalineyno

awaamiirta diinta islaamka, jaceylka, weynaanta iyo xurriyadda, madaxbanaannida dalkeenna Somalia, iyo ixtiraamka hey'adaha demoqraadiga ah.

Kahor inta aynaan idin soo bandhigin qaybaha kala duwan ee barnaamijka, waxaan annagoo dhan si wada jir u baryeeynaa naxariista Eebbe in uu dhamaanteenna uu nagu caawiyo waajibaadka culus ee ah in Dawladda cusub ee Somaalida aan ku hagno waddada saxda ah dadkeennana u rajeyno nasiib wanaagsan uu ku xaqiijiyo guulo wanaagsan ee gudaha iyo dibeddaba.

Ilaa iyo hadda waxaan la soconay isla markaana aan si gaar ahna u eegeynay dadyowga weli ku hoos jiro isticmaarka, in tijaabada guusheenna ay ka helaan rajooyin farxad geliso xurriyadda mustaqbalkooda iyo madaxbanaanidooda.

SIYAASADDA GUDAHA IYO CAALAMIGA

In kastoo weli mas'uuliyadda cilaaqaadka caalamiga ah aan nalagu soo wareejinin, waxaan u aragnaa inay waajib tahay in aan adkeyno xallinta dhibaataada ugu badan ee dhanka dhibaatooyinkeenna dibedda ah: waa xadka aan la leenahay Itoobiya.

Ergeyaga Soomaaliyeed, ee dib uga soo laabanayaa New York, wuxuu isagoo ku celcelinaayo ka hor sheegay Golaha Ilaalinta Kalfadhigoodii Juun 1956, welwelka iyo walbahaarka dadka Soomaaliyeed ee ku saabsan khilaafka aan la xallin ee xudduudka, wuxuuna muujijay cawaaqib xumada dadweynaha xadka uga dhalan karto, carqaladaynta amarka iyo kala dambeynta bulshada iyo xasilooni darrada siyaasadeed iyo dhaqaale ee gobollo ballaaran.

Arinkaa ayaa sidoo kale ergaygeena wuxuu kala dooday kalana hadlay ergooyinka masuuliyiinta Talyaaniga iyo maamulada kale ee dawliga ah oo awoodda u leh in ay culays saaraan xallinta muranka oo annagu, sida barnaamijka xukuumadda uu sheegayo, ay naga go'an tahay in aan isku shuqlino in aan si joogto ula sii wadno Dawladda Talyaaniga iyo Qaramada Midoobay si arrintan loogu helo qeexitaan deg deg ah oo u oggolaanayo dadka Soomaaliyeed in ay ku eegaan xuduudkooda dhinaca galbeedka xigo si xasiloonaan, ruux wadashaqayn iyo saaxiibtinimo ee dhammaan dalalka dariska ah.

Dhinaca siyaasada caalamiga ah waxaan kaloo rabnaa xataa inaan xaqiijino in doonistayadu ilaa iyo hadda ay ku abaaran tahay in aan ka kasbano saaxiibtinimada dhammaan waddammada in ay ixtiraamaan xorriyadeenna iyo madax-bannaanideenna, oo aan u aragno in ay tahay hanti qaali ah oo aan nalaga qaadi karin ilaa xilliganna aan ilaashaneyno.

Hadaan u leexo siyaasada gudaha, qodobada aasaasiga ah ee barnaamijkeena waxaa lagu soo koobi karaa sida soo socoto:

Sahaminta joogtada ah iyo tan dabiiciga ah ee dadka reer guraaga ah, si loo tirokoobo tirada saxda ah ee dadkayaga iyo sida dadkan loogu qaybin lahaa qaybaha kala duwan ee bulshada iyo dhaqaalaha, kuwaas oo sameeyn ku leh noloshu iyo horumarka wadan ilbaxnimo leh. Tani waxay sidoo kale oggolaan doontaa xataa wadatashi shacbiyeed oo ku saleysan waxyaabo aan la beenin karin oo la xiriir doorashooyinka guud ee siyaasadeed ee soosocdo.

Nidaamka codbixinta in laga qaybgeliyo haweenka Soomaaliyeed si ay u soo dhexgalaan noloshu iyo masuuliyada Dowlada ee dalka. Sidaa darteed, waxaan ka taabagelin doonaa dalkeenna xuquuqda doorashooyinka ragga iyo haweenka ka wada siman oo naga dhigaysa safka hore ee dalal badan oo Afrikaan ah oo tijaabadan oo kale la isku dayo aan walina ka dhicin.

Xoojinta in la diyaariyo kaadir Soomaaliyeed si loo horumariyo loona dhameystiro geedi socodka soomaaliyeeynta maamulka oo mar hore hanoqaaday.

Qodobkaaas, waxaa rabnaa in aan noqonno kuwo ay dhab ka tahay marka laga hadlaayo shaqaalaha farsamada ee qaybaha kala duwan ee bulshada iyo Dhaqaalaha, oo ka fog inuu noqdo mid ka faqiir ah khubaro, qaybahaan waa inay noqodaan kuwo si ku habboon loo tababaray loona xoojiyay si loo hirgeliyo qorshaha horumarinta iyo diyaarinta shaqaale iyo xirfadleyaal Soomaaliyeedba. Ergada Soomaaliyeed oo hadda ka soo noqday Talyaaniga iyo Mareykanka, wuxuu si ku-meelgaar ah u jeediyey baahida kaalmo farsamo oo kufilan - oo ku saleysan khubarro iyo qalab intaba- xitaa wixii ka dambeeyo 1960; wuxuuna ka helay kalsooni Talyaniga - oo ah codka Madaxweynaha sharafta leh ee Jamhuuriyadda - iyo Qaramada Midoobay - iyada oo loo marayo Golaha Ilaalinta - oo talooyinkooda u gudbiyay hay'adaha kala duwan oo takhasuska u leh.

Arrinta ku saabsan kaadarrada, ujeedkeenna waa inaan sidoo kale dedejinno tababarada diblomaasiyiinta si loogu diyaariyo saraakiishayaga in ay door wax ku ool ah ka qaataan qaybta xiriirka caalamiga ah.

Marka la eego xorriyadda shaqsiya iyo dammaanadda horumarin-nabadeed ee nashaadaadka shaqsiyadeed maadama aysan wax u dhimeynin xadideyninna xuriyadaha dadka kale, sida

xorriyadda kulanka, xuriyadda urur siyaasadeedka marka laga soo tago xuriyaadka dhaqan, aqoon, xirfad, shaqo.

Ilaalinta amarka iyo kala dambeynta, oo aan rabno inaan siino ahmiyadda ugu badan si looga fogaado intii suurta gal ah faragalin cadaadis ah. Arrinta ilaalinta amarka iyo kala dambeynta waa waajib aasaasi ah in aan koontroolno isla markaana aan xakamadeyno wixii suurta gal ah khilaafaadka ka dhex dhaco kooxaha qowmiyadaha ee la xiriiro arrimaha dhulka, daaqa, waraabka, iyo arrimo kale oo waagii hore sabab u ahaan jiri dhamaan geeri iyo khasaaro culus ee gebi ahaan wadanka.

Hadaan sida ugu dhaqsiiyaha badan u qeexno "xaalada" sharci ee dadka qowmiyadda iyo luuqadda Soomaaliga ay tahay in si xaq oo sharci loo siiyo jinsiyadda Somaalida iyadoo la xaqiijinayo in dhammaan muwaadiniinta Soomaaliyeed ay helaan sinaan buuxdo oo sharci ah. Isla mar ahaantaana, Dawladdu waxay rabtaa inay soo jeediso si loo habeeyo ruqsada jinsiyadda dadka aan Soomaalida ahayn ee rabo in ay helaan "Xaaladda" waayo kuwaas haddii ay helaan dhalashada Soomaalida waxay helayaan xuquuq la mid ah tan muwaadiniinta kale ee Soomaaliyeed. Waxaan ku celcelineynaa inay ujeedeennu tahay inaan hubino in dalkeenna uu noqdo dal muwadiniintiisu, xiitaa haddii ay ka tirsan yihiin jinsiyo iyo diimo kala duwan, ay leeyihiin xuquuq iyo waajibaad isku mid ah.

DHAQAALAHA.

Kan waa aagga laga qabo welwelkeena kan ugu weyn, oo aan rabno inaan diiradda ku saarno dadaalkeenna ugu weyn ee ah abaabulidda wax kastoo khayraad oo suurtagal ah oo lagu hagaajinaayo xaaladaha miisaaniyadda dawladda, isu-dheellitirka miisaaniyadda ganacsiga iyo lacag-bixinta kadibna aan xoojinno heerka celceliska nolosha iyada oo loo marayo shaqo weyn iyo dakhliga ugu sareeyo ee qaran.

Dadaalkeenu wuxuu noqon doonaa mid aan waxtar lahayn haddii aanan helin inaan ku tiirsanaano raali ahaanshaha, fahamka iyo allabaryada muwaadin kasta maxaa yeelay waxa weyn ee aan annagu rabno in aan dhisno waxaa lama huraan u ah in la helo tabarucaadka tooska ah iyo midka shaqsiyadeedba ee dhamaan: beeralleyda, xoolodhaqatada, warshadleyda, ganacsatada, shaqaalaha, dhaqanka iyo diinta.

Waa in qof walba uu maskaxda ku hayo marwalba in weynaanta iyo aayaha waddan uusan hadiyad ahayn haseyeeshee uu ka dhasho miraha waxyabihii ay dadka u hureen, shaqada iyo keydka dadka oo dhan.

Dariiqa loo marayo qaybtan waa dhimista inta la dhimi karo khasaaraha ilaa iyo hadda la diiwaangeliyay ee Miisaaniyadda Dawladda iyo Miisaaniyadda Lacag-bixinta. Tani waxay lagama maarmaan u tahay in la gaarsiiyo dalkeena madax-bannaani dhaqaale, oo la'anteed ay madax-bannaani siyaasadeed ay noqoneyso sal la'aan si looga difaaco halista lama huraanka ah ee gudaha iyo dibedaba iyo khalkhalka ku imaan karo hay'adadaha dimoqraadiga iyo xorriyadda ee shaqsiga.

Intaas markaan iraaqdo, waxaan u gubi karaa in aan idin soo bandhigo khadadka asasiya ee aan dooneyno in aan ku saleyno waxqabadkeena dhaqaale:

XOOLODHAQASHO: Xooladhaqashadu waxay maanta u taagan tahay hantida ugu weyn ee dalka, oo suurtagalin karto wax badan oo isbedel ah. Waxaa tusaale ku filan in kheyraadkaas uu hubaal ka dhigayo ugu yaraan afar melood 3 hab nololeedka iyo nolosha dalkeenna, waxayna xoojisaa dhoofin xiriir ah ee xoolaha qaybaha lacagta adag oo leh qiimo kabadan 90 boqolkiiba wadarta mugga ganacsiga ee aagagaas.

Barnamijka cilmi baarista biyaha iyo qodista ceelasha ee uu bilaabay Maamulka Ammaano Gelinta waxay nagu dhiirri gelin doontaa naguna riixi doontaa jihooyin macaash badan leh kuna haboon baahiyaha xoolo dhaqatada dalkeenna, si taxader lehna uu kobcin doonto dareenkeena xulashada tayada, ilaalinta iyo hormarinta nooca faa'iidada leh, qiimeynta isticmaalka iyo ilaalinta daaqsinka iyo nidaaminta waraabka, hagaajinta maqaarka, hagaajinta iyo horumarinta habka noocyada badan ee ganacsiga caanaha.

Maku rajoweynihi saadaashayadu ee ah in aan kordhinno dhoofinta xoolaha nool wax ka badan seddex dalool hal dalool haddii aan raacno shuruudaha tallabooyinka aan dejinay ee kor ku xusan.

Dhinaca Adeegga Caafimadka Xooluaha, si kastaba waxaan ku dadaali doonaa in aan xoojinno iyo in aan ka dhigno mid wax ku ool ah ayadoo la siinaayo qalab iyo shaqaale ku filan.

Qalabka iyo taageerada shaqaalaha soomaalida cusub oo farsamo ahaan la tababaray, adeeggu wuxuu runtii noqon doonaa mid yeesho awood waxqabad-kiisa uu ku sii xoogesto, natiijooyinkiisa waxtarka leh laga arkay in uu kor u kacay tirada hantida xoolaha ee sanooyinkii u dambeeyay, in kasta oo xilli-roobaadka uu ahaa mid aan fiicnayn.

Lama dayici doono sidaas xataa hawlaha yar yar oo qaryaalka ah: waxaa lagu dadaali doonaa in la kordhiyo wax soosaarka dhacaanka iyo tallaalada loo isticmaalo bini-aadamka iyo xoolahaba; waxaana la sii wadi doonaa barista goor hore la bilaabay oo loogu talo galay in lagu difaaco laguna hagaajiyo dhaxalka digaagga, waxaa la sii wadi doonaa cilmi barista sayniska waxaana la bilaabi doonaa tijaabo wax ku ool ah oo lagu bilaabi doono bacrinta aan dabiiciga ahayn gaar ahaan lo'da.

BEERAHA: Halkan sidoo kale waxaan taageeri doonaa shaqada muhimada leh ee uu bilaabay Maamulka Ammaano Gelinta, si loogu codsado maalgashi oo kan ugu degdegga iyo dhaqsiyaha badan uu yahay baahida natiijooyinka dhaqaale oo faa'iido u leh dadyowga daneynaayo.

Mar haddii la xaqiijiyay isku filnaanshaha dhinaca dalagga, iyada oo loo marayo kororka tirada muhimka ah ee galeyda iyo haruurka, waxqabadkeennu wuxuu higsan doonaa horumarinta dalagyada warshadaha iyo kuwa faa'iidada u leh dhoofinta ganacsigeenna, sida: suufka, sonkorta, fooxa iyo luubaanta, lawska iyo miraha kale ee saliida, xarkaha dharka guud ahaan, iyadoo si gaar ah loo daryeelo xaskusha iyo wayaabaha sida dunta oo kale ee ka ratibmo. Marka laga hadlayo suufka gaar ahaan, waxay u muuqataa in la hubiyay in Soomaaliya ay leedahay xaalad muuqaal iyo deegaanba ee xagga wax soo saarka ugu sareeyo ee labada nooc dunta dheer ee Masaarida iyo nooca dunta dhexdhexaadka ah ee Ameerikaanka iyo midda gaabanba. Cadowga ugu weyn ee dalagga ee Soomaaliya waxaa weeye cayayaan aad u baahsan, oo u baahan in si buuxdo oo adag loola dagallamo ayadoo lagula dagaallamayo qaab nidaamsan oo adkaysi badan leh.

Arrintan waxaan ula ujeednaa in hadda aan ku talo galno inaan noqono kuwo ku adag dabaqidda iyo ciqaabista lidka ku ah kuwa ku xadgudbo caafimaadka geedaha, ciqaabaha loo xadiday ee ka dhanka ah ku xadgudubka u hogaansanaan la'aanta qodobbada la xiriirto caafimaadka geedaha, oo ilaalinteedu gundhig u tahay guusha dalagga, oo runtii loogu talo galay inuu ka ciyaaro door muhiim oo la mid ah kan xoolo-dhaqatada ee horumarka dhaqaalaha dalka.

Iyada oo lagu saleynayo khibradahaas u dambeysay, waxaan maskaxda ku haynaa in aan xogaa wax ka bedel ku sameyno sharciga hadda jira ee suufka, si aan wax uga qabanno codsiyada aasaasiga ah ee qeybaha ay quseyso, laakiin marwalba waa in aan noqonaa

kuwo ku adag xaqiijinta dhowrista iyo ixtiraamka qawaaniinta si loo difaaco tayada, kordhinta halbeegada waxsoosaarka, iyo xaqiijinta nidaamka dalaga iyo la dagaalanka joogtada ee ka dhanka ah cayayaanka wax fasahaadiyo.

Waxaa xusid gaar ah mudan dhanka beeraha dhibaatada mooska, oo aan aaminsanahay inay tahay inaan la wadaagin xumaan saadaalin, meelo badan oo ku saabsan masiirka waxsoosaarkan wixii ka dambyeyo 1960.

Waxaan rumeysanahay in tallaabooyin iyo dadaallo badan loogu talo galay in lagu kordhinayo waxsosarka mideysan, yareynta qiimaha baakadaha, dib u eegista sicirka xamuulka, in ay u keeni doonaan kahor 1960 wax soo saarka soomalida sicir aan ka fogayn kuwa wax soo saarka caalamiga ah kaasoo mooska Soomalia, shaki la'aan u aqoonsan yahiin in uu leyahay tayada ugu fiican, taas oo uga dhigeysa mowduuc baariseed oo weyn macaamiisheenna, gaar ahaan Talyaaniga.

Waxaa wax fudud iyo xusuusin degdegsiyo badan noqonayso suurtagal nimada yareynta ascaarta haddii barnaamijka Maamulka Ammaano Gelinta, oo aan aanagu taageersannahay, in meel raar ah oo gacan badeed ah oo Kismaayo ku taallo laga hirgeliyo deked.

In si tartiib tartiib ah loo soo dhexgeliyo beeraleyda Soomaaliyeed ee ka ganacsato mooska, waan taageeri doonaa waana riixi doonaa, annagoo hubno in aan sidoo kale taageeri doonno danaha soosaarayaasha reer Yurub, kuwaasoo heshiiska iskaashiga iyo kaqeybgalka Soomaalidaba ay ka heli doonaan faa'iidooyin hubaal ah.

Qayb kaloo beeraha ah oo noqon doonta mowduuc gaar ah oo in aan ka fekerno ay tahay waa fooma oo aan rabno inaan u xaqiijino Soomaaliya dhamaan faa'idada laga heli karo wax soo saarkan oo aan sidoo kale ugu talo jirney xataa inaan ka gadno suuqyada caalamiga ah in Soomaaliya ay gaar u tahay, anagoon dhex marin suuqyada dhexe ee shaqadooda ay tahay kasabdoon oo kaliya.

Tan waxaan uga jeednaa in aanan dhoofin oo kaliya wax soo saar Somaaliya u gaar ah oo dhamaad ah, haseyeeshee waxaan rabnaa wax ay soomaali farsameysay oo muruqmaal ay waqti badan ku bixiyeen nadiifintooda, xulistooda iyo diyaarinta baakadaha wax soo saarka, oo hantida ku jirta isu-dheellitirto ganacsiga, sidaas darteedna, si fudud loo seddex jibaarikaro ayadoo loogu dhufan karo inta u dhexeyso 1 illaa 3 milyan oo Soomaali ah.

WARSHADAH: Waxaan marka hore jeclaan lahayn inaan u habalyeeyo guusha laga gaaray warshadaha ee ka socoto gobollada waqooyiga oo ku saabsan sahminta shidaalka, kaas oo gushiisu rajada dhaqaale ee waddankeenu uu ku xiran yahay.

Horumarinta warshadaha ee dalkeenna waxaa lagu aaminay, marka la eego xaaladda haatan ee kheyraadkeenna, xoojinta howlaha soo socdo, oo Dawladdu xil iska saareysa inay ka go'antahay xaqiijinta isku filnaanshaha dalka:

-yareynta sicirka wax soo saarka, helista meeleynta ugu wanaagsan oo suurta galka ah ee suuqyada lacagta oo xiiseynayaan in ay saxaan miisaaniyadda ganacsigayaga, warshadaha sonkorta, warshadaha suufka, warshadaha hilibka qasacadaysan, warshadaha

kalluumeysiga, warshadaha cuntada iyo saabuunta iyo wax soo saar kasta oo soo bandhigaya suurtagalnimada dhaqaale ee ka faa'iideysiga adeegsiga xoogsatada, yareynta wax soo dejinta, kordhinta dhoofinta, kordhinta dakhliga qaranka.

Maalgashiga hawlaha aan kor ku soo sheegnay iyo wixii kale ee mudan tixgelin si loo xoojiyo awooddeena dhaqaale ee dalka si habsami lehna loo ilaalin doono iyada oo loo adeegsanayo tallaabooyinka maaliyadeed iyo lacagba ee ku habboon haddii uu yahay ganacsiga mid caafimaad qaba oo la tartami kara sicirrada dibedda oo hadda ka gudbay heerka lama huraanka ah ee kicinta iyo deynbaxa bilowga ah:

Marka la eego qasadkaas, waxaan rabnaa inaan xaqiijino mar kale ballanqaadyadii hore oo si buuxdo uu u qaaday Golaha Dalka ka hor Golaha Sharci dejinta kadib, ayadoo si buuxdo loo xushmadeynayo maalgashiga shisheeye ee laga dammaanad qaadi doono kharashka dhismooyinka, horumarka iyo wareejinta macaashka iyo waliba raasumaalka qaabka iyo shuruudaha aan soo jeedinayno inta ugu badan ah ka hor inta aan loo turjumin sharci gaar ah, la beddelo sharciga hadda jira oo qaybo badan oo ka mid ah ay dib uga dhacsan yihiin ama ay ka dambeeyaan baahiyaha cusub iyo qaab dhismeedka sharci ee cusub.

Howlwadeenada shisheeye, bulsho kasta oo ay ka tirsan yihiin, waxaan marwalba anagu siineynaa tixgelin gaar ah waxaanna raacayna waxyaabaha ay bilaabeen oo lagu saleynayo hormarinta howlaha waxtarka u leh dalka iyo ka shaqeynta sidii loo waafajin lahaa hay'adahayaga dimuqraadiyada ah.

NIDAAMKA HANTIDA MAGUURAANKA: Si aan hore ugu riixno qiimeynta beeraaleyda waxaan aaminsanahay in loo degdego habeynta sharciyada xuquuqda dhulka si loo siiyo qofka ka shaqeynaayo nabadgalyada lama huraanka u ah ee ku saabsan xuquuqda nabadeed ee dhulka uu ku leeyahay oo noo diyaarinaayo in aan ku qiimeyno shaqadayada iyo kaydka adag ee wixii loo soo dhididay.

Waxaan hadaba ku talo jirnaa inaan si deg deg ah u qaadno tallaabooyinka lagama maarmaanka u ah saameynta iyo hirgelinta diiwaangelinta dhulka oo aan sidoo kale u aragno inay u tahay diiwaan sharafeed oo dhammaan kuwa kuu guuleysteen ilo wax soo saar ee cusub iyo dakhliyada beeraha iyagoo la dagaallamaya qalafsanaanta iyo dhibaataada ka jirta dhulka aan la beerin waqti dheer.

Jidkaas waxaa sidoo kale loo raaci doonaa xataa qeybta lahaanshaha dhismooyinka, waxayna u baahnaa doontaa in sharci ku habboon loo sameeyo sida ugu dhakhsiyaha badan ee suurogalka ah iyo qaab dhismeed aad aamin ugu ah maalgashiga dhaqaalaha ee qeybtan kaas oo qulqulka raasumaalku uu ahaa mid aad dhexdhexaad u ah marka loo eego baahiyaha.

HAWLAHA GUUD: wuxuu welwelkeenna aasaasiga ahi noqon doonaa, marka ugu horeysa, nooleynta hantida hadda jirto iyada oo hawshaas loo marayo barnaamijka nooleynta sannadlaha ah oo ay qasab tahay in mudnaan la siiyaa isticmaalka ilaha dhaqaale ee jira. Kadibna la siiyo mudnaanta, maalgashiga cusub ee dadweynaha, ee hawlaha loogu talo galay si shaqooyinka loogu taageero laguna kordhiyo horumarinta dhaqaalaha ee dalka, sida isku xirka wadooyinka iyo badaha, dayactirka dhulka, kanaallada iyo dhismooyinka keydka biyaha. Barnaamijkeena maalgashiga dadweynaha wuxuu kaloo tixgelin doonaa xataa baahida loo qabo sii wadida dayactirka shaqada oo xoogsatadu ay ka heleyaan inta badan habka nololeedkooda.

ISGAARSIINTA: hagaajinta shabakada wadooyinka qeybta ugu dhaqaale iyo bulsho badan iyo xoojinta dhismooyinka iyo qalabka dekedaha ayaa ah dhibaatooyinka aan ugu talagalnay inaan ku bixinno dadaal badan iyo daryeel gaar ah si ku xaddidan hadba sida loogu helikaro miisaaniyad.

Mushkilada culus oo aan soo jeedineyno in aan kula tacaalno awood kasto waa yareynta khasaaraha ba'an ee ka yimaada adeegyada hawlaha isgaarsiinta gudaha iyo kuwa caalamiga ah iyo talefannada iyo sidoo kale isgaarsiinta badaha ee xeebaha gudaha.

FARSHAXANKA: kani waa qayb u baahan in la siiyo taxaddar kasta oo suurtagal ah oo ku aaddan ilaalinta danaha dadka faraha badan ee ku shaqeysto oo ku kala nool qayb kasta oo dalka ka mid ah oo qaab wanaagsan oo soo jiidasho lehna ugu hawlan oo aamusnaan, iimaansami iyo karti bandanna ku dhehan.

Wax soo saarkeena ee farshaxan oo la qiimayay waxaana lagu cadeeyay waxyaabaha u gaarka ah iyo asalnimadiisa wax soo saar bandhigii carwada caalamiga ahaa ee dhawaanahan ka dhacday Milan iyo Monaco di Baviera.

Sidaas darteed waxaan haddaba soo jeedineynaa in aan dhiiri gelin siino dugsiyada farshaxanka hadiyad ahanna aan u siinno farsamayaqaannada qalabka, aalad iyo dhaqaale ku filan iyo in la abaabulo lana ilaaliyo meelaynta ganacsiga waxsoosaarka farshaxanka ee suuqyada si weyn looga daneeyo si loo hagaajiyo hannanka xaaladdeena maaliyadeed.

GANACSIGA GUDAHA: Barnaamijkeenu waa inaan inta badan dhiirigelino sahaysiinta deg deg ah ee suuqyada gudaha waqti kasta ee sannadka oo dhan iyo iyadoo loo eegayo isbeddelada xilliyeed ee la xiriira dalabyada, iyadoo la dhiiri gelinaayo abuuritaanka kaydanka alaabada iyo cuntada daruuriga ah in ay lagama maarmaan tahay in laga jaro qiimaha kor u kaca marka lala socdo ifafaaleyaasha soo noqnoqda oo ku saabsan xilliyada roobabka, xilliyada xirmooyinka xiran iyo waxyaabo kaloo badan.

Nidaamkayaga siyaasadeed ee asaasiga ahi wuxuu noqon doonaa in aan celino sicirka badeecadaha leh isticmaalka aasaasiga ah, annagoo la dagaallamayno u janjeerid iskuday kasta iyo iska hor imaad kasta iyada oo loo marayo faragelinta joogto ah oo ay sameeyaan Guddiga Ascaarta oo aan ku talo jirney inaan si xoog leh ugu shaqeyno iyada oo loo danaynayo difaaca awooda wax iibsiga ee lacagteena e danta shaqaalaha Soomaaliyeed.

GANACSIGA DIBADDA: Mugga ganacsiga dibedda si aad ah ayu u kordhay sannadihii la soo dhaafay. Soo dejinta waxay korodhay laga soo bilaabo 1950 ilaa 1955 laga lacag u dhexeyso So. 50.000.000 ilaa So. 10.000-000 iyo dhoofinta isla muddadaas, waxay korodhay So. 20 milyan ilaa So. 73 milyan.

Khasaaraha ku dhaw So 30 milyan ee sannadkii 1950 hadda wuxuu hoos u dhacay So. 27 kadib markii uu taabtay meesha ugu sareyso ee ah So. 65 milyan sannadkii 1951 meesha ugu hooseyso So. 19 milyan sannadkii 1954.

Khasaaraha So. 27 milyan waxaa inta badan sabab u ah soo gadashada dibedda oo aad u badan marka loo eego waxyaabaha dalka laga dhoofiyo oo hadda lagu daboolo lacag adag oo u dhiganto oo Xukuumadda Talyaanigu ay bixiso.

Xisaabtaas jidka loo raacayo, hadaan rabno inaan ilaashano heerka nololeed ee hadda ayadoo aan wax loo dhimaynin xasilloonida maaliyadeed ee dalkeenna, marka la gaaro 1960 awood uma heli

doonno inaan isku haleyno faragelinta dibedda si leysugu dheellitirka miisaaniyadda ganacsigeenna. Waxaa marka hore loo baahan yahay in la kordhiyo wax soo saarka iyo dhoofinta alaabada loogu talagalay suuqyada starliinka, sida haragga, hilibka, dufanka, saliidda, cudbiga, fooxa, qalabka farshaxanka, badarka, miraha, iwm. ka dibna waxaa loo baahan yahay hoos u dhigis macquul ah ee isticmaalka badeecadaha oo aan sinnaba looga maarmin, oo laga soo dhoofiyo meelaha dheellitirkeenna miisaaniyadeed uu si aad ah u yar yahay.

Tani waxay keenaysaa tashiilid aad u weyn oo loo adeegsado isticmaalka badeecadaha qaarkood oo leh hurid dhexdhexaad ah oo aan aaminsanahay in ay mudan tahay in ay wax ka qabtaan ayna taageeraan isticmaaleyaasha shaqsi ahaan kana ciyaaraan doorkooda qaaliga ah ee ku aaddan dhismo dowladeed oo qaab dhismeedkeedu ku dhisan yahay dhaqaale caafimaad qaba oo ka sameysan damaanada ugu xooga badan ee lagu difaacayo xorriyadeena siyaasadeed.

Khadadka oo sidaas loo jeexay waxaa lagu cadeyay barnaamijkayaga iyo wax qabadka Dowlada oo ku aadan ganacsiga dibedda kaas oo sidoo kale ka mid noqon doona eegista suurtagalnimada baabi'inta iyo yaraynta canshuurta dekedaha oo saamaynaya badeecadaha la dhoofiyo qaarkood ayaga oo la tartamayo wax soo saarka wadamada deriska ah oo ay uga soo baxaan dekedaha canshuur la'aan, sida: digaagga, suufka, iwm. Marka tan la eego, waxaa lagama maarmaan noqon doonta in marka hore loo helo ilo kale oo dakhli ah ee dheelitirkayaga miisaaniyadeed ee xilligan uusan oggolaanynin in si buuxdo loogu caddeeyo qoraal bixitaan aan laga takhalusi karin oo xitaa aan la yarayn karin.

HEYADAHADA BANKIYADA IYO AMAAHDA: Qof kasto waa uu arkaa dhibaatooyinka ka dhex jira hay'adda bankiyada iyo amaahda ee hadda Soomaaliya ka jira taas oo ay sabab tahay gaar ahaan maqnaashaha doorka hay'adaha ka shaqeeya qaybta muddada dhow iyo tan fog ee lagu taageerayo dadaallada dhaqaale ee caafimaadka qabo iyo qaybaha aan ka muhiimad yareen ee ururinta iyo keydinta.

Xaaladahaas ma suurtagalin karaan in la dhiso meherado cusub oo gaar loo leeyahay shaqadooduna ay tahay amaah waqtigeedu macquul yahay iyo in laga dhimo hawsha waxsoosaarka keyd badan oo hadda ku dhex dhumooyo ama khasaaroooyo waddada loo maro kaydinta iyo isticmaallada micno darrada ah ee aan loo baahnayn, sidaas darteed taasina ay gacan ka geysato kororka isbeddelada sicirka iyo hoos u dhaca qiimaha nolosha.

Waxaan soo jeedineynaa in la ballaariyo howlaha Bankiga Amaahda Soomaaliyeed, waxaanna rabnaa in uu yeesho door, muhimad iyo mas'uuliyad bangi casri ah oo awood u leh in uu fuliyo dhammaan howlaha bangi uu ugu adeego dhaqaale curdun ah oo u ay ka go'an tahay in uu ugu adeego dhisidda dawlad cusub.

Waxaan hubnaa in ganacsatada soomaliyeed ee baratay inay qadariyaan ahmiyadda weyn ee bankiga amaahdu ay nagu taageeri doonaan tallaabadan adag ee aan qaadayno iyaga oo si xoog le ugu keydsan doono lacagahooda keydka bankiga amaahda laftiisa ayaga oo si buuxdo u og in haddii sidan a sameeyaan ay u muujin doonaan kuwa aan aaminka ku qabin in dadka Soomaaliyeed ay si fiican u ogyihiin qiimaha kaydka taas oo ay ganacsatudu ugu talagaleyaan inay gacan kala geystaan dadweyenaha dadaallada waa weyn ee lagu raadinayo laguna qiimeynaayo ilaha kheyraadka oo dalku ka taageeri doono gelitaankeeda aduunyada ee qarammada xorta ah.

Qaabka dhismaha hadda jira ee Bankigaa Amaahda Somalia sidoo kale waa in la beddelo si loogu suurta geliyo Bankiga Amaahda in uu kaga qayb galo raasumaalkiisa barnaamijyada guud iyo

kuwa gaar ahaaneed, gudadaha iyo dibaddaba, diyaarna u ah inuu ka qayb galo horumarka hawlaha heyadda si loo taakuleyo loona xoojinta shirkadaha beeraha, warshadaha iyo farshaxanka ee dalka.

Tallaabo labaad ahaan waxaan soo jeedineynaa inaan sare u qaadno tallaabooyinka lama huraanka ah si loogu wareejiyo heyadaha dalka Soomaaliya oo masuul ka ah soo saarista iyo wareegga lacagaha.

Wakiilkayaga baarlamaanka wuxuu si balaaran ugala hadlay dhibaatooyinka amaahda iyo bangiyada ay la leeyihiin iyo natiijooyinka horumarka soo socdo hay'adaha awooda u leh ee Talyaaniga, taasoo aan rabno uguna talo galnay inaanu ugu sheegno xubnaha kale ee ergada mahadnaqeenno oo dhan, hubnana inaan tarjumeyno danta fekerka Golahaan oo horey u qirey qadarintooda shaqada lagu qabtay xataa meelo kale oo ka tirsan qaybo kale oo muhiim ah sida xuduudaha, kaalmada farsamada iyo dhaqaalaha.

MAALIYADDA IYO MIISAANIYADDA:

Qofka aan weli rumeysneen mustaqbalka, madax-bannaanida iyo xuriyadda dalkeenna wuxuu isla markiiba soo xiganayaa tirooyinka miisaaniyadda guud ee hadda la isticmaalayo iyadoo la siinayo ahmiyad badan isdhinka oo loo ictibaaraayo sida isagoo ah mid aan la buuxin Karin oo kale ayadooy ugu wacan tahay suurta galnimada in aan la dhimi karin kharashka iyo iyadoon la kordhin Karin dakhliga.

Annaga ayaa nagala rabaa hadda in aan saxno fekerkaas annagoo muujineyo in aan leenahay awoodda, rabitanka iyo ruuxa loo baahan yahay in lagu yareeyo faraqaas muddo gaaaban oo aan khatar ku ahayn degganaanshaha lacagteenna meeshana ka saaro welwel kasto ee xuroyadda mustaqbalkeena.

Waddada in la raaco ay tahay waa ay sahlantahay marka la eego tilmaanteeda iyo qaabka loo habeeyay, laakin dhabaha la raacayo waa uu adag yahay: waddada aan rabno in aan raacno waa: yareeynta kharajka oo dhinac ah, kordhinta ilaha dakhliga oo dhinac kale ah.

Siyaasadeenna cadaadiska kharashyada wuxuu la jaan qaadi dontaa dhammaan kharashyada ku baxa maalgashi wax soo saar oo kordhinaayo hantida dalkeenna korna u qaadayo heerka maciishadda dadkeenna

Arrinta la xiriirto dakhliga, waxaan soo jeedineynaa inaan si cilmi ah u baarno canshuuro cusub ee waaxyaha kala duwan kuwaas oo aan wax ku biirineynin ama si fiican wax ugu biirineynin culeyska cashuuraha laga qaado wadanka oo dhan.

Waa waxa aan damacsanahay waqtigan hadda la joogo in aan ka filno muwaadhinka canshuurbixiyaha ah in uu ku shubo khasnadaha dawladda cashuuraha uu bixiyo hadda oo ku waajibay lana xiriiro awooddiisa cansuur bixineed oo ka dhalaneyso dakhliga iyo mcaashka la kasbado laguna tartamo ayada oo ay kaqeybgalayaan bulshada oo dhan.

Ilaa yo hadda waxaan isku haleyneynaa dareenka madani ee hawl wadeen kasto oo soo cadeeyo dakhliga iyo ka qayb galka uu canshuur bixiyaha si iskiisa ah oo run ah uga qeybgalo bixinta lacagaha canshuuraha ee kaladuwan, si ay ugu muujiyaan waaxdan bisaylka iyo damiirka dadka

Soomaaliyeed oo ku saabsan waajibaadka koowaad ee aasaasiga ah oo saaran hortiisa (tabarucaadka cashuurta ee laxiriro awooda bixinta ee qofkasta).

Qiimeynta ugu wanaagsan ee ficillada dowladda iyo dhiirrigelinta soodhoweynta leh ee aan ku sii wadno dadaalkeenna waxa ka imaan karo helitaanka dhammaadka sannad-maalayadeedka socdo horumar la taaban karo oo laga sameeyo saddex qaybood oo dakhli, iyada oo loo marayo ka-qaybgalka ballaaran ee muwaaddinku uu ka qayb qaato hawsha cashuurta.

Sidoo kale arrinta miisaaniyadda hadda iyo tan la saadaalinayo 1960, ergadeenu waxay kala kulmeen masuuliyiinta Talyaaniga iyo kuwa caalamiga ah.

Madaxweynaha Jamhuuriyadda Talyaanigu wuxuu sidaas ku ballan qaaday mucaawano maaliyadeed oo macquul ah oo Talyaani ah xitaa wixii ka dambeeyo 1960 taas oo ah qaabka kaalmo ee shacab saaxiib ah uu siiyo shacab kaloo saaxiib ah oo ku saleysan weji aadaminimo oo si aad ah looga dareemay xiriirka Talyaaniga-Somaalida ee dhaqammadii hore iyo xiriiradii hore ee saaxiibtinimo iyo wada shaqeyn ee Somala.

Dhinaca Golaha Ilaalinta waxaa xataa la gaaray xal waayo si shirka Golaha Guud ee Qaramada Midoobay ee soo socdo uu u baaro go'aannada uu ka gaaro kaalmada maaliyadeed ee dalkeenna wixii ka dambeeyo 1960 iyo waqti lagama maarmaan oo lama huraanna u ah sii xoojinta aasaaska dhaqaale iyo maaliyadeed kuwaas oo hadda taagan heer yagleelid, laakiin ay muuqata in aan la hagaajin karin sanadka 1960-ka. Si aan u muteysano una helno kaalmadaas, iyo in meesha laga saaro wax alla wixii leh dhabecad sadaqo, waxaa nalooga baahan yahay inaan isla waqtigaas hirgelino dhammaan tallaabooyinka suurtagalka ah si loo naaqusiyo hoos u dhaca iyadoo la xaqiijineyno dawladda dhammaan ilaha canshuuraha ee suurtagalka ah isla markaana loogu yeerayo dadka Soomaaliyeed inay xaddidaan isticmaalka ilaa xad si loo qanciyo baahiyaha nololaha aasaasiga ah iyadoo ku qorsheynaayo hannaanka tashiilida oo lagama maarmaanka u ah abuurista iyo adkeynta quwad dhaqaale oo ku filan si looga hortago si sharaf lehna looga gudbo dhibaataada tallaabooyinka ugu horeeyo oo naga soo wajahayo adduunka xorta ah ee aan u socono.

ARRIMAHA BULSHADA

Waxqabadkayaga waaxdan ballaaran ayaa ku saleysan baahida loo qabo in loo xaqiijiyo dalkeenna in ay u shaqeynayaan muwaadhiniin caafimaad qab ah, diyaarsan, miyir qab iyo dadaal badan si kalsooni ku jirto loogu wajaho dhibaatooyinka ku sugaynaa wadada dhibka iyo tan samaqabka.

WAXBARASHADA DADWEYNAHA: waa inaan aqoonsannaa in wax badan oo horumar ah in run ahaantii laga sameeyay qaybta dhaqanka iyo markii ugu horeysay in loo abuuray dadka dugsiya.

Annaga oo garwaqsan in waxbarashada dadka, abuurista dad tababaran oo aad u diyaarsan, abuurista shaqaale farsamo oo aqoon leh, horumarinta bulshada rayidka ah iyo damiirka bulshada ee la dagaalanka dhinca ah akhris-qoris la'aanta iyo nacaybka, ayaa ah shuruudaha aasaasiga u ah bilowga Dawlad cusub oo si aad u sareeyso ugu qaabeysan horumarka madaniga iyo siyaasadaba, waxaanna higsaneynaa inaan siinno waxbarista dadweynaha gacan xooog leh

Mar hadaan ka gudubnay wejigii koowaad, oo inta lagu gudajiray loo baahnaa in aan ku dhaqsano, waxaa dheceysay mararka qaar in dhinaca wanaagga in aan ka xigsano baahida loo qabo in wax wanaagsan la qabto awgeed, hadda waxaan ku talo jirnaa inaan u gudubno wejiga xoojinta dugsiyada, ha noqdaan kuwa hoose, kan sare iyo kuwa xirfadeedba.

Dhibaatooyinka ugu horeeyo ee ay tahay in la wajaho waa abuurista fasallada macallimiinta Soomaaliyeed, tiro ku filan iyo diyaarintooda intaba, oo lagu aamini karo hawsha culus ee waxbarida carruurteenna iyo in aan u diyaarino mustaqbalka jiilalka Soomaaliyeed ee xorta ah.

Macallimiintaas Soomaaliyeed, si kastaba ha noqotee, waa in lasiiyaa maamuus iyo dareen hawl-karnimo ee karaamada sharaftiisa ah; waxaa loo baahan doonaa in laga caawino akhlaaq ahaan iyo dhaqan ahaanba, laga dhigo mid firfircoon oo ka qaybqaato nololshada bulshada, in loo xaqiijiyo in la siinayo taageero buuxda oo laga helo maamulada maxalliga ah.

Waxaan isku dayi doonaa inaan kordhinno qulqulka carruurta iyo gaar ahaan xaqiijinta inay ka qeybgalayan dugsiyada hoose, si kuwa niyadda fiican u hayo ama xiiseynaya ay aadaan in ay dhigtaan dugsiyada sare; in la taageero dadaalada Maamulka si tirada dhalinyarada loogu tala galay oo sii kordheyso aay aadaan Jaamacadaha cilmiga iyo farsamada si Soomaaliya uu awoodo dhowrka sano ee soo socdo gudahood in ay hesho tiro farsamoyaqaanno ah oo aad u tababaran.

Dib-u-habeeynta joogtada ah ee Tacliinta Sare, shaqaalaha ku soo qulqulaya koorsooyinka ku habboon ee shahaadadooda, tirada ardayda dhigata dugsiyada xirfadaha oo soo kordhayso, guusha dugsiyada gabdhaha, kaliya waa qaar ka mid ah astaamaha rabitaanka in la barto ay tahay ee soo nooleynayo dhalinyarada Soomaaliyeed. Astaamahaas rabitaanka ah waxaan raadin doonaa inaan qancino, annaga oo hubno in diyaarinta maareyeyasha, farsamayaqaannada iyo waxyaabo kaloo gaar ahba ay lama huraan u yihiin horumarka bulshada, siyaasadeed iyo dhaqaalaha ee dalka.

Xeerkeenna iyo barnaamijkayaga qaybta dalaga iyo waxbarashada waxaa lagu soo koobay hal-ku-dhegga dhaqanka: Iyada oo loo maro waxbarashada waxaad ogaan doontaa runta runtuna waxay kaa dhigi doontaa nin xor ah.

CAAFIMAAD DADWEYNAHA: arrinta la xiriirto Caafimaadka Dadweynaha, ujeedkeenna waa inaan ka dhigno hay'ad casri ah hay'adeeda, taasoo ka dhigaysa mid waxtar leh qaybta daaweynta iyo mid mar walbo ka shaqeyso hawlaha ka hortagga iyo arrimaha bulshada.

Qeybta daaweyntu waxaan ku dadaali doonaa sidii adeegyada loo horumarin lahaa iyadoo la isku dayayo inaan la abuurin culeysyo cusub oo soconayo oo miisaaniyaddu aysan joogteyn karin ama qaadi karin waxaan sidoo kale isku dayi doonaa inaan ka walwalaan in waxyaabaha aan haysanno, gaar ahaan cunsurrada "ragga" looga faa'iideysto ama loo adeegsado sida ugu badan.

Laakiin dadaalkayagu waxaa badanaa lagu hagaajin doonaa qaybta ka hortagga iyo daaweynta bulshada. Kuma filna in la daweeyo bukaanka, ee waa in uusan bukoonin qofka caafimaadka qabo, carruurta, haweenkayaga, shaqaalaheenna waa in aan ka difaacno cudurka.

Dagaalka ka dhanka ah duumada ayaa durba socda: waxaan rajeyneynaa in dhowaan, iyadoo lala kaashanayo sidoo kale, ururada caalamiga ah in la bilaabo la dagaalka ka dhanka ah cudurka qaaxada, ka hortaga cudurada galmada, bilharzia iyo cudurada kale ee bulshada ku baahsan, kuwaas oo gacmo fara badani ka qaataan shaqada, iyo si daranna u wiiqo midnimada jireed ee dadka Soomaaliyeed, hagaajinta nadaafadda-caafimaadka bulshada waxaan ku bixin doonaa dadaal kasta iyo dhaqaale kasta, si looga dhaadhicin lahaa abuuritaanka damiir caafimaad oo

ballaaran iyo hagaajinta guud ee xaaladaha caafimaad iyo nolol inay matalaan aasaaska horumar bulsho iyo dhaqaale oo lama huraanka ah.

SHAQADA: waxaan damacsan nahay inaan dedejino shaqada scoto ee heyadaha latalinta iyo daraasadda oo loogu talagalay dejinta sharci casri ah ee shaqaalaha kaasoo habeeynaayo xiriirka shaqada, xallinaayo khilaafaadka u dhexeeya loo shaqeeyaha iyo shaqaalaha saldigna uga dhigayo baahiyaha wax soo saar ee sare ee dalka u saameynaayo qodobu ku saabsan xeerarka daryeelka ugu yar iyo nasashada toddobaadlaha iyo sanadlaha ah. Waxaan sidoo kale ku talo jirnaa xataa inaan horumarino isla markana aan kordhinno tallaabooyinka iyo qaababka caawinista iyo ceymiska shaqaalaha si qof kastoo shaqaalaha ka mid ah uu ugu heli lahaayeen nabad iyo xasillooni shaqadooda

Haddii shaqadu tahay keydka qofka shaqaalaha ah, waxaan rabnaa in aan aasaasno mid ka mid ah mabaadi'ida qaab dhismeedka ugu muhiimsan ee taageeraya Dawladeena waxay taas nagu waajibineysaa in aan ka shaqeyn doono dejinta iyo xallinta, dhibaatooyin bulsho kala duwan oo ku xiran sida ugu wanaagsan ee loo daaweeynaayo shaqaalaha iyo waxqabadka ugu sarreeyo ee adeegyadiisa.

ARRIMAHA GUUD.

Marka laga hadlayo dhibaatooyinka shaqaalaysiinta dadweynaha, waxaan hadda aaminsanahay in lagu xalliyay xaaladda sharciga cusub ee dhowaan loo aqoonsaday shaqaalaha joogtada ah ee rayidka.

Wuxuu xaqiijinayaa, run ahaantii, waxyaabaha soo socda: shaqada, horumarka shaqada, ilaalinta iyo dammaanadda xiriirka Maamulka iyo waxuuna siinayaa shaqaalaha dawladda sharaf gaar ah oo aan laga saari karin shaqadiisa.

Xaaladahan noocan ah marka ay jiraan, oo aan u maleyneyno inay nabad u tahay shaqaalaha dawladda, dawladduna waxay tixgelinaysaa inay ka filan karto daacadnimo iyo dhammaystirnaan waajibaadkooda.

Maamulka ayaa aaminsan, si kastaba ha noqotee, in xulasho dheeri ah oo shaqaale la hirgalin karo, tanna waxay dan ugu jirtaa shaqaalaha doonaya hiigsashada meel ka wanaagsan, iyo danaha Maamulka laftiisa, kaasoo ka door bidida dambe u soo jiidan kara waxyaabo si wanaagsan loo isticmaali karo. shaqaalahooda.

Si kastaba ha noqotee, Xukuumaddu waxay rumeysan tahay in xulasho dheeri ah oo shaqaale la hirgalin karo, tanna waxay dan ugu jirtaa shaqaalaha doonayo hiigsi wanaagsan, ha noqdo danaha Maamulka laftiisa ama xulasho kaloo dheeraad ah oo ay ku soo jiidan karaan shaqaalahooda.

Xulashadaan dheeriga ah waxaa lagu sameyn karaa tartan gudaha ah oo loogu talagalay gaar ahaan shaqaalaha shaqeeynaayo, si loo siiyo fursad, haddii ay istaahilaan, si loo wanaajiyo boosaskooda ka hor intaanay ka soo bixin dad kaloo cusub oo buuxiyo jagooyinka wali banaan. Mushkilada aan wali la qeexin laakiin ay Dawladu xaq u leedahay xallintiisa sida ugu dhakhsiyaha badan waa tan qaab dhismeedka shaqaalaha.

Kan waa mushkilad aad muhiim u ah maxaa yeelay waxay ku saabsan tahay in la cadeeyo qaybta, darajada shaqaale iyo tirada ugu yar ee shaqaalaha lagama maarmaanka u ah howlaha caadiga ah iyo habsami u socodka howlaha kala duwan ee adeegyada maamulka.

Xaaladda hadda jirta, xalka dhibaata ma fududa. Si kasta oo ay ahaataba, xal ayaa sidoo kale la gaari doonaa xataa haddii ay noqoto in dib loo eego si tartiib tartiib ahna loo waafajiyo xaaladaha kala duwan ee soo bixi kara.

Kuwa cusub ee la qaadanayo, ma la qaadan karo haddii ay lagama maarmaan ahayn oo qaadashadodana had iyo jeer lagu saleeyneynin tartamada caadiga ah iyo kuwa guud ee lagula xisaabtami doono baahida loo qabo in la gaaro himilooyinka saxda ah ee dhalinyarada diyaarka ah aqoontana leh noloshana wajahayo. Kaliya xaaladaha gaarka ah ee wax shaki ah aan ku jirin, sida xaaladaha farsamayaqaannada sida gaarka ah ugu qalma haysatana shahaadooyinka ku habboon ee xirfadleyda, waa la shaqaaleysiin karaa iyada oo aan la tartamin.

SHAQAALAHA MAALINLAHA AH: waa mushkilad aad khatar u ah, haddii aysan ahaynba mid walwel ah, dhibaato, waa mid loola jeedo shaqaalaha maalinlaha ah oo aan soo jeedineyno in sida ugu dhakhsaha badan ee suurtoogalka ah loo xaliyo, annagoo maskaxda ku haya baahiyaha iyo suurtagalnimada miisaaniyadda Maamulka iyo baahida in la siiyo dhinacyada danaynaya mawqif sharci oo rasmi ah joogtana ah.

Haddase, Mudanayaal, Marwooyin, waxaan idin ahay diyaar wixii aad doontaan oo sharraxaad ah ee barnaamijka aan idin soo bandhignay in aad fiirisaan iyo in aad go'aan ka gaartaan oo annagu uu noqon doono fiirin iyo go'aan aad ka gaareysaan dadka Soomaaliyeed ee aad wakiil uga tihiin Golahaan madaxa banaan.

Kahor inta aan ku soo dhameyn duco waxaan rabaa inaan idin weydiiyo: marka aad geli doonataan waqti dhow dalalkiina, in aad u sheegtaan dadka aad matalaysaan inaan si joogto ah maskaxda ugu hayney tallaabo kasta oo barnaamijkeenna ah, marwalbana ka welweleynay tarjumaada himilooyinkooda si loogu habeeyo loona waafajiyo sida ugu wanaagsan ee suurtoogalka ah, hamiga ugu sarreeya ee lagu dhisaayo, oo aasaaska u ah, **DAL XUR AH** oo leh **DAD MADAXBANAAN**.

FAAFAHINTA RA'IISUL WASAARAH A E E DOODDA XUKUUMADDA BARNAAMIJKIISA KADIB.

Muujinta iyo caddeynta ay wakiiladu soo bandhigeen inta lagu gudajiro doodaha mowduucyada kala duwan ee aan rabno inaan sheegno jawaabaha waxaanan jecelahay inaan ku bilaabo aniga oo wax ka qabanaya arrimaha la xiriiro diinta Islaamka. Xkuumaddu waxay ku saleyneysaa dhammaan falalkeeda amarrada ku qoran " diinta."

Waxaan jecelahay inaan caddeeyo in marka la sameeyo Dastuurka, waxaa si cad loogu dari doonaa diinta Islaamka iyo diinta rasmiga ah ee dalka, sida waliba wadamada kale ee Muslimiinta.

Waxaan doonayay inaan soo horumariyo tan sababta oo ah waxaan maqlay in xildhibaanada badan ay ka hadleen arrimaha la xiriira diinta.

MIISAANIYADDA IYO XUKUUMADDA.

Markaan intaas aan irhaahdo, waxaan ku bilaabayaa jawaab-celinta dhibaatooyinka ay Wakiiladu uga haleen ama ku soo qaadeen miisaaniyadda. Maalmihii la soo dhaafay, waxaan ka codsaday Guddoomiyaha Golaha inuu u xaqiijiyo Xildhibaanada in Miisaaniyaddu in loo soo bandhigi lahaa sida ugu dhaqsaha badan, waana wax wanaagsan in wakiiladu ay ogaadaan in Dowladu waajib ku tahay in ay u soo bandhigaan Miisaaniyada Golaha Sharci dejinta.

Waxaan rabaa inaan caddeeyo taas waagii hore la keeni jiray oo kaliya saadaalinta miisaaniyadeed ee dakhliga iyo kharashka, haddase waxaan u xaqiijinayaa in mustaqbalka aan

sidoo kale soo qaadan doono xisaabta ugu dambeysa oo muujineyso ama muujin doonto sida ay Dowladdu u isticmaashay dakhliga iyo kharashyada kala duwan ee Dowladda.

Bal aan hada u soo jeesto qodob quseeya xukuumadda cusub ee Soomaaliya. Sida qof walbaa ogyahay, sameynta dowlada waxaa si wada jir ah u ansixiyay golahan. Dawladdan waxaa loo aasaasay oo keliya inay fuliso howlaha la xiriira madax-bannaanida gudaha waxayna maamuleysaa dhammaan arrimaha gudaha ee dalka oo lagu aaminay.

Arimaha la xiriira maamulka gudaha oo aan wali loo soo gudbinin dowlada, waxaan balanqaad ka qaaday in dhamaanteen nalagu aaminin doono.

Sida qof walba ogyahay, dhowr bilood ayaa ka soo wareegatay markii la aasaasay dowladda, sidaa darteedna, sida carruurta oo kale, lagama fili karo natiijooyin degdeg ah.

Wakiillo badan waxay qolkan ka sheegeen xaqiiqooyin hore ugu dhacday waagii hore dowladda cusub ee Soomaaliya. Laga soo bilaabo 1950, bilo ka hor, wax walbaa waxay ku jireen gacanta Maamulka Talyaaniga, halka ay wakiiladu hadda fadhayaan, Golihii Lataliyeyaasha iyo Golihii Degaanka ayaa mar fadhi jiray, in kasta uu ahaa gole latalin, waxay ahaayeen xubnaha ugu muhiimsan ee dalka.

Waxa ilaa hadda la qabtay, ha noqoto xagga dhaqanka, dhaqaalaha iyo arrimaha bulshada intaba, waa wax Maamulka Amaanada Talyaanigu sameeyeen. Laga soo bilaabo waxbaridii dadka dhalinyarada ah, oo markaa dambana u tegey gudaha si ay u bedelaan oo u qabtaan jagooyinka saraakiisha Talyaaniga, ilaa horumarka saldhigyadeena dhaqaale, ceel qodista ama horumarka dhinacyada kale, waa guulaha ay tahay in Maamulka Talyaanigu looga mahadceliyo. Tani waxay sidoo kale khusaysaa qaybta horumarinta dhaqaalaha dalka iyo horumarinta beeraha. Waxkasta oo wanaag ah oo laga qabtay dalka, waxaa iska leh Maamulka Talyaaniga iyo waaxda la-talinta ee waqtigaas shaqeyneysey.

Haddii wax daldalool ah ay ka soo baxaan wixii hore loo qabtay, sida ceelal aan la qodin, ama kuwa aan laga qodin meelo ku habboon, ama tiro aan ku filneyn oo ka mid ah sariiroo la geeyay isbitaallada, waa in loo sheegaa

Maamulka Amaanada iyo la taliyayaasha wakhtigaas. Gabagabadii, wanaaggii ay sameeyeen, waa inaan uga mahadcelinnaa haddii ay jiraan wax cabasho ah, xataa kuwanna waa in sidoo kale loo sheegaa iyagana. Xukuumadda cusub ee la dhisay waxay ka jawaabi doontaa oo keliya ficillada ay sameeyaan hadda iyo wixii ka dambeeyo.

Xildhibaannada qaar ayaa cadeeyay, waxaana tan lagu sheegay banaanka qolkan, in dowlada soomalia kaliya ay tahay mid dowlad ahaan u muuqato, laakin runtii ah dowlad maqaar saar ah. Kuwo kale waxay soo jeediyeen in wasiirradu aysan u noqon gaashaan difaac oo ku saabsan ficillada xildhibaanadooda.

Haddii wasiirrada, oo aniga kamid ah aan u noqonno gaashaan xildhibaanada ama dowladda, waxay xukuumaddu noqoneysaa mid maqaarsaar ah, taasina wax sumcad ah kuma yeelan doonto nafteena. Waxaan sidoo kale ka walaacsanahay, iyo xitaa intaa ka sii badan, oo ku saabsan sharaftenna iyo sharafta Xisbiga aan ka tirsan nahay oo ah midka aqlabiyadda Golahaan.

Haddii shakiga laga qabo inay wakiiladan muujiyeen inay run yihiin, waxyeeladu kuma imaanayso annaga oo kaliya, laakiin waxkabadan, waxay ku imaanaysaa xisbiga ugu aqlabiyadda badan.

Way fiicantahay in aan la degdegin sababtoo ah wali waxaan ku jirnaa marxaladaha hore ee bilowga ah.

Marka aan fulino barnaamijkeenna oo aan aragno wanaagga ama xumaanta uu keeni karo, markaa waa la amaani karaa ama la canaanan karaa.

Muddada sugitaankani waa inay ahaato ugu yaraan hal sano oo maaliyadeed. Xildhibaannada qaar ka mid ah ayaa sheegay oo muujiyay inaysan jirin dowlad la aamini karo taas beddelkeedna kalsoonidaas oo kale waxaa la siin karaa Maamulka Amaanada.

Haseyeeshee waxay sidoo kale hadana ay caddeeyeen inay leeyihiin rabitaan ah inay la shaqeeyaan dowladda iyo in ra'yigooda ay siin doonaan dhammaan wax kasto. Bayaankaan ugu dambeeyo wuu ka duwanyahay kii hore maxaa yeelay hadii horey loo yiri Dowlada waxaa loo diidey kalsooni maxaa yeelay waxaa la sheegay inaysan jirinba, ka dibna ay sheegeen inay la shaqeyn doonaan Dowlada, waxaa iska cad in labadan cadeymo ay yihiin cadeymo midba tan kale ka duwan.

SIYAASADDA GUDAHA:

Hadda waxaan jeclaan lahaa inaan u gudbo bixinta jawaabaha iyo caddeynnada annaga nala weyddiiyay, su'aalaha muhiimka ah iyo kuwa sida aadka ah u muuqda.

Siyaasadda gudaha, dad badani waxay ka faalloodeen arrinta ku saabsan haweenka.

Waxaan maqalnay in wakiilo ka mid ah ay naftooda u door bidaan oo raalli ay ka yihiin kuwa kalena taas beddelkeeda ay fikrad ka duwan ka dhiibteen ama u arkeen in ay tahay arrin aan waqtigeeda la gaarin. Kuwan dambe waxay sheegeen in ay aad ugu habboon tahay in ragga la baro arimahan cod bixinta marka hore kadib marka ragga ay bartaan, lagu balaariyo ama lagu soo daro dumarka.

Hadda sida aan ognahay, waxaa iskuulada dhigto raga iyo dumarka iyo haddii mabda'a ragga loo amro codbixinta ka dibna haweeneyda la aasaaso, waxay la mid noqon kartaa oraahda ah ragga waa in marka hore loo diraa iskuulada marka ay ka qalin jabiyaanna markaas dumarka waa la diri karaa. Arrintan codbixinta ayaa sidoo kale qayb ka ah waxbarashada maxaa yeelay waxay ku saabsan tahay barashada mabaadi'da dimoqraadiyadda.

Waxaa sidoo kale ka hadlay dalal ka mid ah Afrika iyo Aasiya sababo diimeed awgeed in aan lo ogolayn haweenku in ay kaqayb qaataan doorashooyinka; laakiin tusaale ahaan waxaan soo qaadan karnaa dadka Siiriya, Lubnaan, Masar iyo Pakistan, oo ay kordhiyeen codka haweenka. Kuwani sidoo kale waa dadyow islaam ah qaar badan oo ka mid ahna waxay dhawaan qaateen xornimo.

Waxaan u mahadcelinayaa Xildhibaannada caddeynayo in waqtiga uusan hadda u bisleen kuna habooneen iyo in tani sidoo kale ay tahay mid geleyso helitaanka mabaadi'da dimoqraadiyadda.

Dhibaataada la xiriirto muwadinimada ama dhalashada, wakiillo badan ayaa caddeeyay in xilligan aanuu ku habboonayn oo ay fiicnaan lahayd in dib loo dhigo dhibaataadan illaa ay Soomaaliya ka heleyso madax-bannaanideeda.

Waxaan ku soo darnay barnaamijkeenna maxaa yeelay waxaan tixgelnay inay tahay dhibaato aad u muhiim ah oo ay tahay in sida ugu dhaqsiyaha badan loogu helo xal. In kasta oo annaga qudheenu aan nahay Soomaali sharci ahaan, maanta taas lama qori karo, lamana caddeyn karo in HEBEL uu yahay muwaadin Soomaali ah iyo in kale. Dhawaan ayaa waxaa la bilaabay howlihii diiwaangelinta ee diiwaan gelinta dadka ku nool degmooyinka ay degan yihiin iyadoo lasiidaayo warqadda aqoonsiga. Kaliya dhawaan ayaa la bilaabay in kaarka aqoonsiga la bixiyo.

Kan waa la sameeyay maxaa yeelay ka hor inta aysan jirin dowlad hoose dadka dagan degmooyinka qaarkood ma aysan haysanin dukumentiyada cadeynaya in kasta oo ay degan yihiin

halkaas. Sidoo kale wax la mid ah ayaa nagu dhacayi in kasta oo ay yihiin Soomaali, laakiin ma haysanno, waqtiga doorashada ama wax kale, dukumenti caddaynaya jinsiyaddayada. Mana jiro sharci habeynaayo, sidaas darteedna waxaa loo baahan yahay in la soo saaro.

Markii la soo bandhigo sharciga qabyada ah ee ku saabsan muwaadinimada, waxaan u mahadcelineynaa Ilaah in maanta Golaha uusan aheyn hay'ad la-talin ee uu yahay Gole firfircoon oo xubnihiisu ay tiradoodu tahay 60 qof oo Soomaali ah iyo 10 kale oo ka mid ah kooxaha tirada yar, marka aan u soo bandhigno Sharcigan Goluhu wuu baddali karaa sida uu u aaminsan yahay sida ugu wanaagsan. Sida Goluhu uu ka arki doono barnaamijka, waxaa jira labo qaab oo lagu helo jinsiyadda: mid wuxuu ka hadla sida loo siinayo muwaadinimada kuwa aabahood uu Soomaali yahay. Kuwaani, waxaan dhahnay, waxay xq u lahaan doonaan muwaadinnimo Soomaaliyeed, midka kale ee quseeyo kuwa aan ahayn Soomaalida laakiin ku nool dhulkeenna.

Kuwa ka mid ah kuwaan oo dalbado in ay helaan jinsiyadda, mid ka mid ah shuruudaha ayaa noqon karto in hooyo Soomaaliyeed ay dhashay ama ku dhasheen dhulkan, ama ku noolaayeen dhulkan sanado cayiman iyo shuruudo kale oo uu ku dhici karo

Kuwaas dhamaantood, waxaa loo samayn karaa guddi baaro jiritaanka shuruudaha sharciga uu sheegay. Dhibaataada muwaadinku kama jirto ama kuma eka oo keliya dalalka madaxbanaan laakiin sidoo kale waxay ka jirtaa oo kale kuwa aan si buuxda u madaxbannaanayn.

Sidaa darteed waa lagama maarmaan in la sameeyo sharcigaan si loo ogaado cidda heysata dhalashada soomalida, si muwaadinimada loo siiyo kuwa yeelan doona shuruudaha lagu aasaasay sharciga laftiisa. Dadka kale ee deggan dhulkan, oo ay ugu horreeyaan Carabtu, kuwaasoo tiradooda lagu qiyaasay soddon kun, iyo Talyaani iyo Indo-Pakistanis, haddii ay buuxiyaan shuruudaha uu sharcigu u baahan yahay si loo helo jinsiyadda Soomaaliya, waa la siin doonaa, haddii kale waxay awoodi doonaan inay ku sii nagaadaan dhulka sidii ajnabi ahaan iyo daadweynaha shisheeye ee ku nool meelo badan oo adduunka ah. Dhamaan wadamada aan tagnay, Masar, Talyaaniga, qeybaha kale ee Yurub iyo America, xaaladda waa midda aan hadda sharraxay.

Marka sidaa darteed maa haboona in dib loogu dhigo arrinta 1960 iyadoo la dhahayo waqtiga uma bisla, laakiin waxay ku habboonaan lahayd in Golaha uu baaritaan ku sameeyo wixii uu u arko inay ku habboon yihiin uu sameeyo.

Sidaa darteed waxaan rajeynayaa in xildhibaannada kahadlay mowduucan ay aqbali doonaan waxa aan dhahay iyo in marka la soo bandhigo, sharciga in ay baari doonaan isagoon wax digtoon ah aan ka bixin doonin go'aanna ka gaaraan arinta.

Qodobka kale ee laga wada dooday waa amniga bulshada. Sida qof walbaa ogyahay, hadii horey muran udhaxeeyay beelaha, muddooyinkii ugu dambeeyay arrintu way xasillooneed iyo gaar ahaan tan iyo markii la asaasay dawladdii somaaliyeed, ma jirin shilal dambe oo ka dhex dhacay beelaha iyo sidoo kale ma jirin cabashooyinka ku saabsan weerarada kooxaha ka soo weeraro xuduudaha ka shishe oo soo weerarayo xoolaha dadkeena, in kasta oo ay macquul thay ama aasaasai, hadana hoos ayey u dhacday wakhtiyadii u dambeeyay. Waxaan ka walaacsannahay khilaafaadka gudaha iyo xuduudaha, waxaan rabnaa in laga fogaado oo arintana loo xalliyo sida ugu wanaagsan.

ARIFATO.

Su'aal kale oo ay soo jeediyeen wakiiladu, ayaa ah tan ku saabsan howlgabnimada. Dhibaataada ayaan si cad loogu soo darin barnaamijka cinwaanka ah "arifato" laakiin waa mid meesha ku dahsoon ee aan muuqan, ayuu xusay xildhibaan Seek Cali Salaad, kaas oo barnaamijka kujira bayaan ah in ay tahay rabitaanka Xukuumadda ee ah in la gaaro sinaan

buuxda ee Soomaalida oo dhammaantoodna sharciga hortiiisa u siman yihiin. Arrinta arifato, cabashooyin badan ayaa soo gaaray dowladda, laakiin inkasta oo arifato ay ka jirto intabadan dhulkasto, haddana cabashooyinka waxay ka yimaadeen laba gobol oo keliya.

Kuwa mudaaharaaday waxay sidoo kale ku soo lifaaqeen koobiyada dukumiintiyoo oo isla mowduuca ah ay u gudbiyeen Maamulka Amaanada. Codsiyada la soo bandhigay waxaa ka mid ah qaar ku wajahnaa Gudoomiyaha Golaha Sharci dejinta.

Markaan tixgalinay sida ay xoogeysaneyso una korodhay cabashadan, waxaan damacsan nahay diyaarinta sharci qabyo ah oo arrintan ku saabsan aan u soo bandhigno si tixgelin looga helo Golahaan. Waxaan ka xunahay oo kaliya inta sharcigaan ku saabsan arifaato aan la ansixin, xildhibaannada laftoodu ay ka hadlaan arintan. Laakiin xitaa haddii xildhibaannada ay nooga hor mareen, waxaan isku dayi doonaa inaan soo bandhigno mashruuca sharci qabyo qoraalkaas sida ugu dhaqsiyaha badan; taasina waxay ka muuqaneysi rabitaankeena waayo dadka soomaaliyeed oo dhama waa ay wada siman yihiin. Waxaan isku dayeynaa inaan sameyno si dadka Soomaalida, laga soo bilaabo Bosaso ilaa Raschianbone, looga tixgelin karo meel kasta kiiskooda tanina waa mabda'a ka soo horjeeda tan hadda jirta ee arifaato.

Haddii aan aqbalno arifaato, waxay dhalineysaa in goob kasta oo gaar ah ay noqoto in loo aqoonsado qof gaar ah ama koox dad ah iyo haddii aan aqbalno mabda'aan meel kasta oo aan dooneynno inaan ceel ka qodno, ama aan guri ka dhisno, taas lama sameyn karo haddii hebel uusan dooneynin ka dibna soomaalida oo dhan ay raacdo tusaalahan.

Sidaas darteed ma jiri doonto dowlad, ama dowlad midaysan, laakiin waxa jiraysa saameyn qabiil. Haddii aan aqbalno mabda'aan, waxay natiijadu noqoneysaa inay noqoto tuulada ugu yar ee dalka isla markaana

magaalada Muqdisho in loo aqoonsado hanti dad gaar ah leeyahay. Waxaan rumeysanahay in tani aysan ahayn wadada saxda ah ee lagu dhiso qaran.

Markii aan u soo bandhigno dulucda sharciga, waxaan gudannay waajibaadkeenna, ka dib waxay ku xirnaan doontaa Golaha inuu go'aan ka gaaro, waxayna ku xirnaan doontaa Xildhibaannada inay xalliyaan dhibaatan. Ka dib waa inay ku biiraan mashruuca sharcigan aan soo jeedinay oo ku saleysan in qofka Soomaaliga ah, meel kasta uu joogo, inuu naftiisa u ictibaaro in uu joogo gurigiisa, ama uu go'aansadaa haddii kale.

Sidii aan hore u iri tani waa arin aad u muhiim ah waxaana qeexi doona Golaha, sharraxaadda ugu weynna ee arrinta Xukuumaddu ayaa bixin doonta marka ay soo bandhigto dulucda sharcigan. Dowladdu markay diyaarineyso runtii waxay ku xisaabtantaa arrimo badan, sida daaqa, waraabka iwm, bacdamaa soomaalida inta badan ay yihiin reer guuraa.

Qaar ka mid ah wakiillada markay ka hadlaayeen arintan ayaa muujiyay aragtida Dowladda ee ku aaddan wax ka qabashada arrinta, halka kuwo kale ay yiraahdeen waxaa fiicnaan laheyd in dib loo dhigo xalka; kuwa raba sidan waxaa laga yaabaa inay ka walwalaan in dhul ay hal dad wada degan yihiin laga qaadi doono si loo siiyo mid kale.

Halkan su'aal kama taagna in qofna laga qaado waxa uu isagu leuuhay.

Beddelka arintaas ee aan haysanno waa ixtiraamidda in boos kasta uu qof leeyahay ama koox dad ah oo ku dhawaaqay inay iskood u leeyihiin meeshaas ama la abuurto dowlad dhexe iyo dhul oo Soomaalida oo dhama u maleynayaan inay ku sugan yihiin gurigooda. Sharciga aan soo bandhigi doono cidna kama waayi doonto dhul ay xaq u leeyihiin inay ku noolaadaan. Kuwa ka soo horjeedo xalkan oo shaki uu ku jiro waxay hadda yaqaanaan shuruudaha saxda ah hana

ogaadaano inaan ku talo jirno inaan abuurno dowlad dhexe. Waxaan ku dheeraaday arrinta arifaato maxaa yeelay wakiilad ayaa hoosta ka xariiqay dhibaatan.

DHAQAALAHA

Hadana waxaan jeclaan lahaa inaan galo arrimaha dhaqaalaha. Arrimo badan ayaa lagu soo daray barnaamijka oo ka hadlaya dhibaatooyinka dhaqaale, waana sababtaas tan aan uga dhaxalnay arrimaha gudaha kuwii naga horeeyey, oo aan ku salaynay wixii aan ka dhaxalnay ayaan baarnay.

Xaaladda iyo faahfaahin ka bixisay jadwalkaan. Waxaan taabagelnay wax kasta oo la qabtay kahor hay'ad Dowladeed, sida xaaladda dhaqaalaha, anagoo ku darnay barnaamijkan waxaan ula jeednay inaan sameyno wax kasta oo suurta gal ah si aan hore ugu sii wadno hawsha.

Waxaan halkaan ku qornay, waxaan cadeyneynaa in la qodaayo ceelasha, xoolaha iyo dhamaan dhibaatooyinka dhaqaale ee howsha la bilaabay waqtiyadii hore. Waxaan sameyn doonaa inta karaankeena ah si aan u dardargalino waqtiga la filaayo in shaqada la dhameystiro. Ugu badnaan waxaan diiradda saari doonaa dadaallada ku aaddan ceelal qodista sababta oo ah waa dhibaatanada koowaad ee Soomaaliya maadaama aan ognahay inta aan ugu baahanahay baahi weyn oo biyo ah.

Isla sidaas oo kale ayaa la dhahaa dhibaatooyinka beeraha ee aan dhiirrigelin doonno, maxaa yeelay waxaan ognahay inaan u baahanahay in aan sii kordhino xoolaha iyo wax soo saarka beeraha.

Waxaan sidoo kale halkaan ku soo darnay dhammaan qaybaha beeraha ee Soomaaliya, laga soo bilaabo soosaarka mooska illaa badarka, saliidda, sonkorta waxaan sidoo kale sharaxnay sida aan rabno inaan uga shaqeyno dhulkan.

Sidii hore loo sheegnay, beeritaanka muuska waa mid baaxad eyn leh dhoofintuna waxay ku jiheysantahay dhinaca Talyaaniga. Sida halkan ka cad ama soo baxday, muusku wuxuu matalaa in ka badan 60% wadarta dhoofinta alaabada ee Soomaaliya.

Anigu waxaan qabaa fikirka ah in haddii waaxdan aan la dhiirrigelin oo aan la horumarin wuxuu dib u dhac ku yeelan doonaa dhaqaalaha dalka. Hadda suuqa aan wax u dhoofinno waa midka Talyaani oo keliya waana waajibkayaga inaan raadinno suuqyo kale oo aan kordhinno wax soosaarka.

Isla qaybta muuska annagoo weli ku dhejirno, waxaan dhihi karnaa wixii ka horeeyay 1955 muuska waxaa beeri jirai oo keliya ganacsatada reer Yurub. Sannadkii 1955 maamulka ayaa sidoo kale dhiirrigeliyay in ay ka qeybgalaan Soomaalida wax soo saarka mooska oo hadda beeraleyda Soomaaliyeed waa ay soo saaraan muuska isla markaana waa ay ka qeyb qaataan dhoofinta badeecadaas.

Maamulka ayaa sidoo kale wuxuu u jeediyay dadka reer Yurub ee ka shaqeeya qaybtaas, wuxuuna u sheegay in haddii ay doonayaan inay si nabadgelyo ah ganacsigooda uga sii wadashaqeydo meelahaas, sidoo kale ay tahay inay keenaan beeraleyda Soomaaliyeed si ay uga qeybqaataan dhoofinta mooska.

Hadda oo aan helnay kaqeybgalka beeraleeydeyna, waa inaan hubinaa in kaqeybgalkani weligiis sii weynaado si moos fara badan loo dhoofiyo.

Soomaaliya waxaan haysanaa dhul kufilan beerista muuska iyo sidoo kale Soomaali awood u leh inay soo saarto, xitaa beeraleyda reer yurub ayaa ogaaday inay dantoodu tahay inay aqbalaan kaqeybgalka Soomaalida ee aan laheyn ujeedo tartan, laakiin ay tahay in ay yeeshaan iskaashi wada shaqeyn ah.

Ha noqdeen kuwii ka shaqeeynjiri waxsoosaarkan iyo kuwa soo saari doono mustaqbalka, annagu waa inaan dhiiri galinaa maxaa yeelay, sidaan horeyba u sheegnay, wax soo saarkaan ayaa ah mid quudinayo ama kobcinayo mugga ugu weyn ee waxa aan dhoofineyno.

Annagu ma sameyn doonno dadaal kasta si aan u dhiirrigelino oo kaliya qaybta mooska laakiin sidoo kale waxaan dhiirrigelin doonnaa kan dalagyada kale sida suufka iyo waxyaabaha kale oo faa'iidooyin u keeni kara dalka.

Mowduuc kale ayaa ah midka ay soo jediyeen xildhibaanada qaar oo qabo in la sameeyo sharci lagu xakameynayo maalgashiga raasumaal ee shirkadaha shisheeye ee ku sugan dalka. Golaha Dhuleed ayaa ka dhawaaqiyay isla arintaan, isagoo dhahayo fikirka ah in hantida ajnabiga lagu tirin karo faa'iidada dalka, sidaas awgeedna ay tahay in damaanad qaad ilaalineed la siiyo hantida shisheeyaha.

Wefdi loo diray Qaramada Midoobay 1954, oo ka kooban Madaxweyne kuxigeenada Golaha Dhuleed, ayaa sidoo kale muujiyay taageerada ay u hayaan arrintan. Golahan wuxuu sidoo kale waa uu ku dhawaaqay isla arrintan iyada oo uu wafdi hawl u aadayo dibedda oo aan anigu qayb ka ahaa, waxayna muujiseen sidaas oo kale.

Kuwa ku dhawaaqay hadaladaas waxay ku yiraahdeen caddeyn kaliya kuma filna, laakiin waa in sharci laga soo saaro.

Waan la wada soconaa in sharci looga baahan yahay arrintan sida ugu dhaqsaha badan, waxaan isku dayi doonaa inaan idin soo bandhigno si tixgelin uu u siiyo Golahaan. Sharciga qabyada ah waxaa baari doona kuwa yiri Soomaaliya waxay u baahan tahay maalgashi shisheeye waana in maalgashiyadan la ilaaliyo.

Sharci aan horay ugu soo bandhignay Madaxweynaha Golaha Sharci dejinta iyo sharci kaloo aan keenay oo ka hadlaya Xeerka Badda, Golaha fursad ayuu u heli doona uu kaga wada hadalo ama uu ku baaro. Annagu waxaan ku dadaaleynay inaan u helno xal ay maraakiibta ku safri karaan calanka Soomaaliya, si xor ah ugu soo xiran karaan Soomaaliya iskana diiwaangelin karaan diiwaanka badda soomaaliyeed. Waxaan isku daynay in aan ka saarno diiwaangelinta qaar (oo ka shaqeysa waddamada qaarkood). Waxaan u sameynay taas si aan u dhiirrigelino ajnabiga ku hawlan arimahan.

Waxaa jiro dowlado ayagoo tixgeliaayo miisaniyadda ay la haboonaatay in ay siiyaan fududeyn kasto, sidaasna ay ugu soo qulquleen kuna bateen maraakiibta calankooda wadato iskana geliyo diiwaannadooda.

WARSHADAH.

Dhanka warshadaha, hadda waxaa jira warshado maxalli ah. Kuwii naga horeeyay xitaa waagii hore waxay sameeyeen waxkastoo suurtagal ah si ay u dhiiri galiyaan warshadaha yar yar waana tan looga dhaqmo meelkasto.

Dowlad kasta waxay isku dayeysaa in ay si kasto u dhiirrigeliso warshadaha maxaa yeelay waxaan ogyahay in

dad badani ay ka helayaan shaqo iyo agab ay dad badan ku noolaadan. Sida aan hore u soo sheegay, xitaa gudaha Soomaaliya waxaa ka jira warshado yaryar laakiin waxay ku jiraan wejiga koowaad ee bilowga ah. Haddii la kordhiyo waxqabadka qaybta wershadaha, dhaqaaluhu wuu sii kordhayaa.

Laakiin warshadaha ayaa ku horumari karo oo kaliya dhiirrigelin iyo tas-hiilaad, dabcan waa in la tixgeliyo faa'iidooyinka iyo khasaaraha uga dhalan kato warshadaha kala duwan ee dalka. Warshadda aan tusaale u soo qaadan karo waa SAIS. Waxaan maqlay in 4000 oo qof ka shaqeeyaan SAIS.

Waa la wada ogsoon yahay in gudaha Soomaaliya shaqaaluhu waxay si ficil ah ula shaqeeyaan maamulka. Waxaan aaminsanahay inay SAIS si dhakhso leh u raaci doonto haddii waxa la sheegay ay run tahay. Sais waxay muddo ka shaqeynaysay dalkan, fududeynta iyo dhiirrigelinta la siiyay waxay ku saabsan tahay in dibedda laga keenin sonkorta.

Halkan waxaa laga cabanayaa sicirka sonkorta oo lagu iibiyo qiimo aad u sarreeyo. Tani waa run. Laakiin waa inaan ka wada tashanaa dhinacyada oo dhan fududenyta la siiyo SAIS si ay u keenaan qaar faa'iidooyin iyo culeys intaba. Dhinacyada culeyska ayaa waxaa ka mid sicirka sokorta maxaa yeelay qiimahoodu waa labo boqol oo Soomaali shilin ah.

Mar haddii meesha laga saaray canshuurta Maamulka, SAIS waxay qaadaneysaa 141 So. Dabcan, markaan soo gadano sonkor waxaan halkaan ka heli karnaa 100 So. halkii kiintaal iyo xitaa haddii la xisaabiyo canshuurta dekedda runtii wuu ka yaraanaa kan SAIS, laakiin Dowladdu waxay isku dayeysaa inay ilaaliso warshadda keliya ee soosaarka sokorta ee deegaanka.

Hadaan eegno dhinaca faa'iidooyinka, waxaan ku bilaabi karnaa inaan dhaho afar kun oo qof oo qoysaskooda ayaa ku nool howsha warshaddan.

Marka waa in laga fekero haddii ay fiicantahay in afartan kun la kala diro iyaga iyo qoysaskooda iyadoo dibedda laga keenaayo sonkor qiimo jaban, ama aan aqbalno sonkor qaal ah, oo la eego dadkan iyo qoysaskooda.

Arrintan waxaa laga rabaa in ay tixgeliyaan Xukuumadda iyo Golaha. Warshadaha kale waxay la mid yihiin tan. Warshaddan Ayaan tusale maxaa yeelay waa warshadda ugu weyn,

Ka sokow faa'iidooyinka aan hore u soo sheegnay, waa inaan sidoo kale maskaxda ku hayno arrinta lacagta adag waayo soo dhoofsashada sonkor ama suuf dhogor badan aan ka soo dhoofsaneyno dibedda, waxaan u baahanahay lacag adag sidaa darteedna haddii had iyo jeer tusaale ka dhigano SAIS oo shaqaaleysiisay afar kun oo shaqaale oo taageerayo qoysaskooda, uma baahnin in aan culeys isa saarno oo aan raadino lacag adag oo looga baahan yahay in aan dibedda wax kaga keensano.

Sidaa darteed, way dhib badan tahay in la helo suuf iyo sonkor qaal ah oo laga soosaaray dhulkeenna intii la raadin lahaa alaabadaas oo kale oo qiimo jaban una baahan lacag adag.

Tusaalooyinka la soo xusay ee sonkorta iyo suufku waxay sidoo kale tusaale u noqon karaan warshadaha kale ee yaryar, sida kuwa soo saaro saabuunta ama wax kale. Arimahaan dhanka dhaqaalaha ah waan ku dheeraaday maxaa yeelay waa qeyb u baahan dadaal dheeri ah iyo feejignaan dheeri ah.

Intaanan dhammaynin, iyo ka dib marka aan si guud u bixiyo sharaxaadda, waxaan ka codsanayaa Mudane

Guddoomiyaha Golaha in uu siiyo La-taliyeheena Dhaqaalaha si uu u soo bandhigo dhibaatooyinka kala duwan ee aad adigu soo jeedisay ee ku saabsan xoolo-dhaqatada, dhibaatada bangiyada iwm. kaasoo uu idinka siin doono sharaxaad faahfaahsan.

HORUMARINTA BULSHADA.

Waxaan jeclaan lahaa inaan ka hadlo dhawr qodob oo dheeri ah oo ka mid aha arrimaha bulshada dhexdeeda.

Waxaan si taxadar leh u dhageysanay oo xiiseyneyna sheegashada ah in sariiraha isbitaalku aysan ku filneyn. Waxaan isku dayi doonaa inaan maanka ku hayno hadaladaas iyo kan khuseeya dhakhaatiirta, kuwaas oo, ayaga oo howlahooda la wadaan Maamulka Gobolka, ay maamulaan rugo caafimaadkooda oo gaarka loo leeyahay.

Waxaan ku dadaalaynaa sida ugu wanaagsan ee qaybaha cosbitaalada iyo iskuulada. Sida wakiilladu ay ogyihiin, iskuulada aad ayey ugu sii kordhayaan dalkeenna, waxaan isku dayi doonaa inaanu kordhino tiradooda xitaa intaa kasii badan, sida ilaa iyo hada la qabtay, anagoo ka warqabno in wadanku uu ubaahanyahay waxbarasho adag.

Tacliinta waa in la dhiiri geliyaa ilaa iyo qaybta quseyso farsamada iyo xildhibannada iyagu ka hadlay dareenkan waa ay ku saxsan yihiin maxaa yeelay waxaan ognahay inaan runtii aad ugu baahan nahay qaybtan iyo sababta oo ah in soomaalida oo dhan ka shaqeyn karin xafiisyada.

Arrin kaloo la xiriirto waxbarashada, ay soo jeediyeen xildhibannada waxay la xiriirtaa luqadda carabiga. Waxaa hore loo sheegay in la rabo in waxbarashada dalka ay ku baxdo luqadda carabiga ah.

Markii AFIS (Maamulka Walaayada Talyaaniga ee Soomaaliya) uu yimid Soomaaliya, waxuu soo saaray in duruusta lagu bixiyo labo luuqadood. Codsigan oo ah in casharro laga bixiyo iskuulada ku qoran luuqadda Carabiga waa la iska dhaafi lahaa haddii aysan hore u dhicin, oo aysan waligeed dhicin, laakiin waxaan aaminsanahay in su'aasha la soo qaaday ay ahayd mid aan habooneyn.

Waxa jira wakiillo qaarkood oo isu muujiyey qaab sidan oo kale ah oo soo jeedinaya in Carabiga la quursado oo aan lagu barin iskuulada, waxaan ka codsanayaa wakiilada halkan jooga inay aadaan iskuulada si ay u arkaan sida wax loo baro Carabiga.

Waxaan dadaal kasta ku bixineynaa si aan u hubinno in casharrada lagu bixinaayo labada luqadood iyo gaar ahaan Carabiga. Wakiillada qaar waxay taabteen barta tilmaamaysa in loo diro dalka talyaaniga qaar kamid ah ardayda guud ahaan iyo gaar ahaan ardayda gabdhaha ah; iyo qof yiri haddii awooddiisa ay lahayd in uu isku dayi lahaa inuusan u dirin gabdhaha.

Dadku waxay isku dayaan inay wax walba bartaan, dawladaha iyo qoysaska waxay isku dayaan inay dhalinyarada u diraan dalal kala duwan, ayna u diraan Talyaaniga, Yurub iyo Ameerika. Ardaydani waxay inta badan ka yimaadaan waddamada Afrika iyo Aasiya, oo ay ku jiraan dalal badan oo dowladda Soomaaliya ka mid tahay, waxaan ogsoonahay inay tahay waxtarka dalka in loo diro wiilal iyo gabdho badan sida oo baran kara dhammaan aqoonta aadanaha oo noqon kara berri kuwo waxtar u leh dalka. Ha u malayn in ardayda loo diro dibedda si ay u bartaan arrimaha diinta, taas oo ku xusan sababaha daraasadda. Waxaan rajeyneynaa in kuwa iyagu ka hadlay arinkaasi ay rumoobi doonaan waxaan hada aan cadeeyay.

Kuwo qaarkood waxay muujiyeen rabitaan ah in iskuulada gaarka loo leeyahay ee ku yaallo dalka la dhiirrigeliyo. Kuwii naga horreeyay waxay isku dayeen in ay caawiyaan iyaga, waxayna shuruud ooga dhigeen oo kaliya, si kastaba ha noqotee, in iskuulladaasi ay raacaan qorshaha waxbarashada guud ee ku saleysan shuruucda dalka ee qaybta gaarka ah.

Dugsiyada gaarka loo leeyahay ayaa ka furan labadaba magaalada Muqdisho iyo meelo kaleba. Waxaan leennahay howsha iyo waajibaadka ah inaan caawino iskuuladan sida ilaa iyo hadda la sameeyay iyo xitaa in badan.

Su'aasha waxbarashadda aniga intaas ayaan ku koo koobaya.

Qaar ka mid ah wakiillada ayaa ku calaalay in dhibaatooyinka qaarkood sida Arimaha Garsoorka, Saxaafadda, Raadiyaha iyo guryaha dowladdu aan lagu saarin barnaamijka Dowladda. Annagu waxaan weydiisanay in qeybahaan naloo soo gudbiyo awoodna naloo siiyo waxaan rajeyneynaa inay tani dhaqso u dhici doonto.

MASHAAKIL KALA DUWAN

Wakiilo kala duwan ayaa ku dheeraaday shaqo la'aanta haatan ka jirta Soomaaliya; waan ka warqabnaa tan waxaan sidoo kale ognahay inay tahay dhibaato aad u daran oo runtii waa inaan wax ka qabanaa dhibaatan sida ugu dhaqsaha badan.

Xalka dhibaatan, si kastaba ha noqotee, kuma eka oo keliya shaqada Xukuumadda laakiin sidoo kale Golaha Sharci dejinta iyo dadka oo dhan.

Waxaa la sheegay in hoos u dhaca miisaaniyadeena ay kabto dowladda Talyaaniga waxaana sidoo kale waxaa la sheegay in haddii dowladda Talyanigu aysan siin lacagtan oo lagu kabayo miisaaniyadda, Soomaaliya ma sii socon karto mana noqon karto ama ma u dhismi karto dowlad madaxbanaan.

Saas oy tahay darajada shaqo la'aantu ayaa durba ah dhibaato culus oo jirta, waxaa kaloo dhibaato culus oo daran ah: hoos u dhaca miisaaniyadeena gudaha. Annaga howsheena waa inaan buuxinno cilladaan iyo inaan shaqooyin siino qof walba si shaqo la'aanta ay u koobnaato. Sidaas darteed maahan oo kaliya masuuliyadda Xukumada iyo baarlamaanka inay isku dayaan inay buxiyaan culeyska isla markaana xaddidaan shaqo la'aanta laakiin sidoo kale dadka Soomaaliyeed. Marka waa lagama maarmaan in dadka oo dhan ka walwalaan bixinta cashuurta. Ciddii aan bixisa ama iskudaya inay ka baxsato canshuurta waa inay si buuxdo u bixisaa.

Kuwa haysta lacag badan halkii ay ku hayn lahaayeen xisaabtooda ama koontadooda, waa inay ku ritaan Bankiga Amaahda Somalia oo dhowaan hawlaha ku fidin doonta xataa ururinta kaydinta.

Qof kasta oo lacag ku urursada, isaga oo ku shubaya hay'adda amaahda, runtii wuxuu ka faa'iideystaa labadaba xagga shaqa la'aanta iyo miisaaniyadda iyo badbaadinta naftiisa, maxaa yeelay halkii uu lacagta uu ku hayn lahaa gurigiisa, lacag dhigtuhu wuxuu ka heli doonaa dulsaar isugeynta dhigaalka.

Dhabcan hadda kahor Soomaalidu ma aysan kari karin in yar baa fahmay ama fahamtay xaqiiqada dhigaalka keydka ee bangiga isla xaqiiqdaas ayaa sidoo kale ka dhaceysay canshuuraha ay tahay in la bixiyo.

Waxyaabahan ayaa nagu cusub annaga, tusaale ahaan waa wax nagu cusub in aan yeelano Golaha Sharci-dejinta iyo Dowladnimadeenna Soomaaliyeed. Sidaa darteed waa lagama maarmaan in Golaha, Xukuumadda iyo shacabkuba ay ka walwalaan oo haddii loo baahdana ay waxwalbo u bixiyaan sidii loo buuxin lahaa hoos u dhaca miisaaniyadeenna iyo yareynta shaqo la'aanta. Dhibaatooyinkaas waxaan ku soo koobi doonaa naftayda wixii aan ka iri.

Qaar ka mid ah Madaxda kooxaha baarlamaanka iyo xubno badan oo ka mid ah kooxaha laftooda ayaa waxay muujiyay rabitaanka ah in la ansixiyo barnaamijka ay soo bandhigtay xukuumadda, waxayna ku dhawaaqeen bilowga waxqabadkooda iyaga oo la tacaalay dhibaatooyin kala duwan waxayna sameeyeen bayaanno badan.

Waxaan u mahadcelineynaa kuwa, xitaa ka hor inta aan la hadlin ama aan soo bandhigin ra'yigooda, muujiyay rabitaankooda ah inay oggolaadaan barnaamijka dowladda.

Waxaan si taxaddar leh u baari doonaa oo u baran doonaa soo jeedinta iyo talooyinka ay soo jeediyeen, waxaana ka mid ah arrimaha la xiriiira dhibaatan jinsiyadda, waxaan tixgelin doonaa codsiyada Kooxda Wadajirka ah ee baarlamaanka, taas oo ah, inaan awoodno inaan ku sharraxno aragtideena markii la diyaarinayi sharciga. . Talooyinka la soo jeediyay ee ku saabsan dhibaatooyinka kale ee lagu soo daray waxay noqon doonaan kuwo si taxaddar leh aan u fiirino.

Waxaad tihiin kuwa inkastoo ay soo doorteen dadku, hadana ka kala yimid qayb kasta oo dalka ah, idinka ayaa ansixiyay sharciga dhidibada loogu taagay Dowladda Soomaaliyeed, idinka

ayaan idinka codsaneynaa inaad codka kalsoonida u qaadiin, codsigan oo idinkaga iimaanayo Dowlad cusub oo aan wali waxba qaban.

Haddii aad na siisaan codka kalsoonida, oo markaan helno ka dib aan oofiweyno ballanqaadyadii aan ballan qaadnay, waxaan noqon doonaa kuwo howshooda kariwaayi dadka Soomaaliyeed hortooda, laakiin sax ma ahan in xitaa ka hor intaan bilaabin shaqadeena, in nala dhaho waxba ma qabanin. Taasi aad baan uga xunnahay. Maahmaah baa tiri: "Ha i nicin intaadan ibaran ka hor." Golaha iyo xukuumadda labadaba waa hogaamiyaha shacbiga, sidaa darteedna waa inaan ogaano baahiyaha dalkeena.

Mid ka mid ah howlaheena ugu muhiimsan ayaa ah in meesha laga saaro jaahilnimada iyo nacaybka. Waxaa ka mid ah talooyinka kala duwan ee wakiillada waxaa jira qaarkood oo weyddiista adeegsi weyn oo ku saabsan in la burburiyo ku dul-nooleyaasha dhirta dagaalka jirka tan iyo maantadan aan ku aragno beero-adeegsiga loo adeegsado hab awood u leh la-dagaallanka ku dul-noolaashaha halkii loo isticmaali lahaa oo ah sawiradii la helay.

Waxaan iskaashi la sameyneynaa kuwa ku dhawaaqay ereyadan, laakiin waa inaanann ka cabsan annaga oo adeegsaneyna hababka casriga ah ee lagula dagaallamo cayayaanka dhirta halkii ay ka ahaan lahayn dariiqyada faya-dhowrka ah, xildhibaanada iyo xukuumadda waxaa lagu lagu eedeeyey inaysan dooneynin inay ixtiraamaan dhaqanka:

Sidaa darteed, Golaha iyo Dowladda labadaba waa inaan lagu cabsi-gelin xaqiiqda ah in ay maleeyaan taas in ay ka hor imaanayso diinta ama ka hor imaanaysa dhaqanka taasna maaha kaliya dagaalka ka dhanka ah sunta dhirta laakiin sidoo kale qaababka loo adeegsado in lagu daweeyo aadanaha, maadaama ilaa iyo manta la isticmaalo xersi ama dawooyin aan nacfi laheen loo isticmaalo qaybtan. Haddii aan ka aamuso xaqiiqooyin-kaas, waxaa hubanti ah in aynaan u hoggaamin karin horumarka dadka Soomaaliyeed, maxaa yeelay wax kasta oo aan iri waxay lama huraan u yihiin in loo maro jidka u horseedaayo horumarka. Sidaa darteed waxaan ka codsanayaa wakiillada inay ogaadaan in wax walba oo loo baahan yahay in la qabto, ay tahay inaan ku qabanno cabsi la'aan, xitaa annagoo og in nalagu eedayn karo inaan dhaqan ka soo horjeedno.

Laga yaabee in aan aad ugu dheeraaday sidaas darteedna aan raalli gelin ka siinayo Golaha arrintaas.

MADAXWEYNAHA, isagoo u hoggaansamaya codsigii uu Ra'iisul Wasaaruhu u soo jeediyay, wuxuu siinayaa hadalka La-Taliyaha Arrimaha Dhaqaalaha, dr. Luigi GASBARRI, kaasoo ka siinayo Golaha sharraxaadda ballaaran ee soo socota.

MADAXWEYNAHA: waa hadli kartaa dr. Gasbarri.

Dr. Luigi GASBARRI: Ururka Bangiga: Dhibaatooyinka arrinta wareejinta lacagta ayaa ka mid ah mowduucyada sida ugu dhaqsaha badan ugu hawl geli doona mustaqbalka dowladda sidoo kale kuwa sharciga amaahda muddada-dhexe iyo sharciga bangiyada. Sidaa darteed, wixii horey loogu sheegay soo-bandhigga koowaad ee barnaamijka Dowladda waxaa lagu xaqiijiyaa iyada oo la hubo in dhibaatooyinka la sheegay ay yeelan doonaan mudnaanta ay mudan yihiin sababtuna ay tahay ahmiyada weyn ee ay u leeyihiin dhinacyada amniga iyo isbeddelka dhaqaale ee dalka.

XOOLU DHAQASHADA: Barnaamijyada horumarineed ee waaxdan waxaa fuliya Hay'ada Aaminaada iyo Sanduuqa Dhiirigalinta ee Soomaaliya.

Sanduuqii ugu dambeeyay waxaa la aasaasay, sida la ogsoon yahay, bishii Juun 1954 iyadoo lagu saleynayo heshiis dhex maray Dowladda Mareykanka iyo Dowladda Talyaaniga.

Kaqeybgalka Dowladda Mareykanka wuxuu la xiriiraa saamiga 50% boqolkiiba ee kharashaadka ku baxaya hirgalinta mashaariicda horumarineed ee kala duwan. Sanduuqa ayaa lagu asaasay hanti bilow ah oo qiyaastii sideed iyo bar milyan oo Soomaali ah ee loo qoondeeyey sida ku xusan saamiga boqolkiiba 50% labada dhinacba.

Maamulka Aaminaada iyo Sanduuqa Xanaanada ee Soomaaliya ayaa siiyay dhibaataada xoolo-dhaqashadu mudnaanta ugu sarreeyso maalgashigooda. Hal shirkad oo ku takhasustay cilmiga xoolaha iyo tijaabintooda ayaa laga dhisayaa Uar Maham meeshaas oo ay ka soo ifbixi doonaan qalabka iyo adeegyada lagama maarmaanka u ah xulashada nooca lo'ada ugu wanaagsan iyo muujinta qaababka ugu wanaagsan ee xanaaneyntooda iyo ka shaqeynta wax soo saarka xoola dhaqatada.

Bilowga sanadka soo socdo, shirkadani waa in ay noqotaa mid shaqeyneyso isla markaana ay noqon doonto shirkaddii ugu horreysay ee nooceeda ah afarta la qorsheeyay in laga dhiso afarta gobol ee dalka ee xoolaha laga dhaqdo.

Arrinta la xirirto qodista ceelasha, shaqada la dhammaystiray waa mid cajiib ah, wuxuu ku socdaa xawaare ku filan fulinta qoditaankii barnaamijka toddobada sano ahaa ee uu soo qaban qaabiyay maamulka, kaasoo saadaalinaya, sida la ogyahay, dhismaha 1960 300 oo ceelal oo riig lagu qodo iyo 200 ceelal gacmeedka oo cunaha ka furan. Iyada oo la iska indhatirayo ama la iskadhaafayo ceelasha furan ee horay u soo gaaray tirada 100, macluumaadka soo socda waxaa looga warbixinayaa ceelasha riigagga: ceelasha la qoday 100; togan: n. 75; xaalad rakibid n. 50; celcelis ahaan wax soo saarka maalin kasta qiyaastii 2 milyan oo litir.

Celcelis ahaan kor ku xusan maalin kasta wax soo saarka 100,000 ee lo 'ah waxay helaan suurtagalnimada waraabinta qiyaastii 20 litir maalin kasta madaxiiba: waagii hore 100,000 oo ka mid ah xoolahan lo'dan oo marba meel loo guurguurin jiray waxay tiro aad u sareyso ugu dhiman jireen wadooyinka silica badan sida aan wada ognahay. Waxaa suuragal ah in la xisaabiyo in suurtagalnimada waraabinta ay bixiyeen qaybta ugu horreyso ee ceelasha riigga ah, ugu yaraan boqolkiiba 15% xoolaha helikara biyo waa laga badbaadinayaa dhimashada.

Qof kasta oo raba inuu ka haysto fikrad aad u sax ah oo ku saabsan muhiimada ay leedahay guulahan xagga biyaha waraabinta ah waa inuu tagaa Raaxoole oo 50 km. u jirto Muqdishu dhanka wadada Marka ama u socdaalo Cali Calo 18 km. dhanka wadada Balcad si uu u arko inta xoolo ah oo biyo ka helikarto labada ceel ee halkaas laga dhisay.

Lo'daas oo kale waxay horay u safri jireen wax aan ka yarayn 30-35 km. maalin kasta si loogu waraabiyo waxaa ka soo gaari jiri khasaare la yaqaan iyo jir ahaanna way u xumaanaayeen. Tani waxay sidoo kale fikrad ka bixin doontaa muhiimadda bulshada ee barnaamijka wanaagsan ee macnaha guud ee xasilloonida horumarka bulshada.

Wax kale ayaa xaqiijinayo ahmiyada natiijooyinka horeyba loo soosaarey oo bixinayo kororka sida joogtada ah uu u kordhayo dhoofinta lo'da oo ay sababtay amniga uu helay xoolodhaqdaha oo ah kayd ilo biyo ee u saamaxaya inuu iska iibiyo qayb xoolahaas ah oo mar uu ku khasbanaan jiri inuu naftiisa kaga ilaaliyo halista abaarta soo noqnoqota ee ka digaya in fursada ugu weyn ee badbaadada ay tahay helitaanka xoolaha badan.

BEERAHA: Halkan sidoo kale shaqooyinka iyo barnaamijyada horumarineed waxaa fuliya Hay'ada Aaminaada iyo Sanduuqa Xanaaneynta Soomaaliya oo ay Dowladdu si dhow ula shaqeyneyso si ay ugu hagto maalgashiga halka ugu dhaqsaha badan uguna faa'iidada badan

Si fikrad looga bixiyo natiijooyinka horeyba loo soo gaarey, waxaa ku filan in la xuso degmooyinka Buulo Mareerta, Balcad, Bariirre, Dhanaane iyo Desheegga Radiile, Dujuma iyo Saakow si aan ku xadidno kaliya nafteenna howlaha ugu muhiimsan ee suurta geliyay arintaas oo

ah, iyada oo amniga dalagyada ku soo baxay beeraha ku baxo roobka ama beeraha waraabka ah, dhoofinta badeecadaha dalagyada laga keeno Soomaaliya; dhoofinta noocan oo kale ah waxay dhacday maanta markii ugu horreysay tan iyo 1950-kii.

Marka laga hadlayo suufka iyo mooska, waxaan ku raacsanahay talooyinka ay soo jeediyeen wakiillo fara badan waxaan xaqiijineynaa wixii horay loo yiri ee ku saabsan himilooyinka Dowladda ee yareynta qiimaha wax soo saarka mooska ugu badan si loogu dulqaato ama gagsado tartan caalami ah loona kordhiyo wax soosaarka suufka ugu badan sida ugu dhakhsaha badan ee suurtoogalka ah, dib-u-habeeynta sharci-dejinta ee ugu deg degga badan oo ay badanaa codsadaan qaybaha ay quseyso.

Marka laga hadlayo shakiga ay muujinayaan qaar ka mid ah Wakiiladu ee ku saabsan ku habboonaanta ganacsiga mooska iyo macaashka ay ka helaan shaqaalaha Soomaalida, tirooyinka soo socda ayaa la soo sheegay kuwaas oo, si ka wanaagsan hadal kasta, oo caddeeya wixii shaki ah. Xogta soo socota waxay tixraacaysaa sanadka 1955: Dhoofinta: 482 kun oo kintaal; wadarta lacagta soo gashay dalka So. 46,000,000 qiyaastii; cadadka loo wareejiyay meel ka baxsan dalka So. 13,000,000 qiyaastii; isugeynta lacagta gashay isdhaafsigaa dhaqaalaha Somalia So. 33,000,000. Isku darka 33 milyan ayaa la geliyay howlaha soo socda ee dalka: Shaqada 12 kun oo shaqaale beeraley ah ee So. 13,000,000; Shaqaaleynta 1,475 unug ee warshadaha baakadaha loogu talagalay So. 1,500,000; Shaqaalaysiinta 730 unug ee rarista iyo dejinta So. 1,500,000; Shaqaaleynta 250 unug oo loogu talagalay xamaalida mooska iyo baakadaynta So. 900,000; Shaqaalaynta • 800 cutub oo ka mid ah shirkadaha dayactirka farsamada (dib-u-dhiska, iyo dayactirka dhismaha ee So. 2,100,000; iyada oo wadar ahaan shaqaaleysiintu tahay 15,525 unug oo ah isku-darka So. 1,9,000,000).

Howlaha dhoofinta sanadlaha ah isugeynta soo socota waxay gashaa khasnadaha Dowladda: canshuurta dhoofinta So. 2.897-000, canshuuraha dakhliga So. 1.687,000; waajibaadka soo dhoofinta alaabaha la soo dejiyo cutubyada loo adeegsado howlaha mooska So. 4.000.000; canshuurta qoryaha iyo canshuurta Dakhliga ka imanaya warshadaha baakadaha Soomaaliga ah ee 120,000; khidmadaha rarista iyo soo dejinta iyo cashuurta dakhliga ee shirkadda la xiriiro So. 400,000; waajibaadka ama canshuurta soo dejinta ee qalabka dayactirka, shidaalka, iwm. ee howlaha mooska So. 200,000; noocyo kala duwan oo aan ku salaysnayn qiimaynta saxda ah So. 500,000; wadarta guud ee So. 9,804,000.

Ganacsiga mooska iyagu hadda waxaa daneeyo n. 14 beeraley ah ee Jenaale, n. 8 iyo Afgoi n. 8 iyo Kismaio (oo u dhaxeeyso shirkad horey loo aasaasay iyo shirkadaha uu socdo dhismahooda). Tijaabooyinku waxay kusii socon doonaan agave iyo ramiye. Timirta iyo bariiska ayaa ah shay lagama maarmaan ah mana lagu xusin barnaamijka sababtuna tahay ahmiyadooda oo xaddidan marka loo eego waxsoosaarka kale.

MIISAANIYADDA GANACSIGA, GANACSIGA GUDAHA, SICIRRADA: waxaa leysku raacansan yahay tallada ah in la yareeyo soo dejinta alaabta raaxada leh loona naaqusiyo khasaaraha miisaaniyadda ganacsiga.

Si kastaba ha noqotee, waa in la sheegaa in la soo dejiyo cabitaannada aalkolada leh, alaabaha xarragada ah, kabaha qaaliga ah, barafuunka iyo qalabka guryaha oo aan ka badneen So. 5,000,000 oo ka dhan ah mugga wadarta tirada alaaboyinka la soo dejiyo ay gaartay 1955 tiro dhan So. 100,000,000. Iyada oo la tixgelinayo in kororka isticmaalka uu yahay cawaaqibta heerka kororka nolosha ee ka dhashay kororka dhaqaalaha guud, tallaabada Dowladda waxaa lagu dejin doonaa horumarinta dhoofinta iyadoo la riixayo, si kasta oo suurtagal ah, wax soo saar cusub iyada oo la kordhinaayo waxsoosaarkii hore u jiri. Marka la eegayo isbeddelada sicirka,

tallaabada Dowladda waxaa looga golleeyahay in laga fogaado lana dhimo wax kasta oo ifafaale kasabdoon ah, sidii horeyba loo sheegay, iyada oo sidoo kale ay tahay in la sameeyo Guddiga Qiimaha, oo hadda ku guda jira howlaha ah dib-u-dhiska, oo si isdaba joog ah u shaqeynaya.

SHARCIYADA KU SAABSAN MAALGASHIGA SHISHEEYE IYO SIISMADA CALANKA EE MARAAKIIBTA GANACSIGA SHISHEEYE.

Waxaa la tixgelinaa talooyinka iyo waxyaabaha kaloo ay soo bandhigeen Wakiillada oo ka hadlay mowduucyadan, iyadoo la sheegay in maalgashiga shisheeye lagu soo rogi doono sharci ku habboon oo qeexan oo xukumaya isticmaalkooda isla markaana ilaalinayo wareejinta macaashka, saami qaybsiga iyo xitaa raasamaalka. Marka laga hadlayo siismada calanka maraakiibta shisheeyaha ah, Golaha Wasiirrada ayaa horay u ansixiyay oo dib ugu soo celiyey Golahaan qoraalka Xeerka Badda ee Somalia, kaas oo sheegayo shuruudaha iyo qaababka loo arko tanaasulkan uu ku habboon dalkeena kaasoo isla Golaha laftiisu uu go'aan ka gaari doono sida ugu dhaqsaha badan uguna macquulsan ee kalfadhiga xiga.

WARSHADAH: Waxaa si wanaagsan loo tixgelinayaa talooyinka la soo jeediyay ee lagu dhiirigelinayo horumarinta warshadaha ee dalka si loo haqabtiri laahaa isticmaalka gudaha iyo sidii loo kobcin lahaa dhoofinta firfircoon. Dhibaataadu waxay la xiriirtaa maalgashi, taasoo ay Dowladdu u aragto inay si gaar ah ugu baahan tahay barnaamijkeeda sida ay horeyba ugu sheegtey bayaanka. Warshadaha kalluumaysiga ayaa la tixgeliyay dhammaan muhiimada ay leedahay iyo barnaamijyada waaweyn ee farsamada, dhaqaalaha, xirfadda iyo amaahda ayaa la wadaa si loo hirgaliyo sanadka soo socda. Dhanka sonkorta, dowladda ayaa soo jeedineysaa in la qaado tillaabooyinka ku habboon sida sidii ugu macquulsan loogu dhimi lahaa sicirrada la xiriira iyo sidoo kale sidii loo meelayn lahaa wax soo saarka oo dhan qaybta ka badan baahida maxalliga ah.

XOOLAHA IYO DHIRTA: Golaha Wasiirrada ayaa goor dhow u gudbiyay Golaha Sharci dejinta tallaabo loogu talagalay in lagu xoojiyo sharciga hadda jiro ee ilaalinta xoolaha, Dowladana waxaa ka dhab ah in ay dhaqan galiso qawaaniinta ku saabsan dhawrista xoolaha. Arrimaha la xiriira dhirta waxaa Ilaa iyo hadda laga shaqeynayaa tillaabooyinkii lagu difaaci lahaa laguna kordhin lahaa.

ISKAASHATOOYINKA BEERAHA: Khibrad ahaan ma jiro wax horumar ballaaran ah oo ka yimid hindisahan. Si kastaba ha noqotee, halka dadaallada lagu caddeeyey inuu ku habboon yahay, waxkastaba maxaa yeelay waxaa fuliyay beeraleyda runta ah, waa la raacey oo lagu dhiirgeliyey si kasta oo suurtagal ah caawimaad farsamo iyo mid dhaqaalaba. Sidaas darteed, Dowladdu waxay soo jeedineysaa inay doorbideyso ayna taageereyso iskaashatooyinka beeraha ee dhabta ah ee laga dhex abuuray shaqaalaha dhabta ah ee dhulka kuwaas oo naftooda u huraya inay dhaqaalo ka sameyaan shaqada ay bilaabeen iyagoo gacan ka helaya hay'adaha dowladda.

MOOSHINKA LAGU OGGOLAANAYO BARNAAMIJKA KOWAAD EE GUDAHA DALKA SOOMAALIYA.

Golaha Sharci dejinta ee Soomaaliya kalfadhigiisii subaxnimo ee 3 Oktoobar 1956 wuxuu meel mariyay:

- Bayaanka barnaamijyada ay soo bandhigtay Dowladdii ugu horreysay ee Soomaaliya;
- Faahfaahinta kala duwan ee doorashada wakiilada;
- Jawaabta ra'iisul wasaaraha;
- Codsiga codbixinta lagu codbixinayo magacaabis oo ay soo bandhigeen koox wakiillo ah (qodobka 54 ee Xeerarka Gudaha) waxayna ku codbixiyeen iyadoo la yeerinaayo magacooda.

Goluhu wuxuu ansaxiyay barnaamijka Dowladdu waxayna heshay 44 cod halka 10 ay ka soo horjeesteen.

Xoghayaha Guud
Galli

Madaxweynaha
ADEN ABDULLA OSMAN

KHUUBAD UU SOO JEEDIYAY OCTOBER 24, 1956, S. E. MAAMULAHA SOOMAALIYA OO KU SAABSAN MUNAASABADDA FURITAANKA KALFADHIGA LABAAD EE GOLAHA SHARCI DEJINTA EE UGU HOREEYAY EE SOMAALIYA.

Mudane Guddoomiye, Mudanayaasha Golaha, Waxaan caddaynayaa in la furay kalfadhiga labaad ee Golaha Sharci-dejinta ee ugu horreeya ee Soomaaliya.

Anigu waxay ii tahay – sidaadi oo kale – farxad in Goluhu maanta uu ku kulmi doono qolkan cusub oo gabi ahaanba u qalma sharafta baarlamaanka. Waxaanuna ku faraxsanahay in tani ay ku dhici doonto maalinta ay u cayintay hay'adda Qaramada Midoobay, kana dhici doonto qolalka heyadaheeda ee New York iyo Soomaaliya waxbadan iyo wax la mid ah u qabtay dalkan, waan hubnaa, in ay sii socon doonaan mustaqbalka.

Kalfadhiga maanta furmaya wuxuu ku soo beegmayaa xaalad aad uga duwan tii lix bilood ka hor, markii aan awood uhelay in aan furo Golaha Sharci dejinta ee cusub. Hadda waxaa jira dowlad soomaliya kaasoo, inta lagu gudajiray bilihii ugu horreeyay ee is-hagaajinta, oo horeyba u caddeeyey inuu si buuxda ugu simanyahay aaminaadda iyo rajayada qof kasta, oo anigu aan ugu horreeyo, uu isagu geliyay.

Marka la gaaro 1-da Janaayo ee soo socoto, dawladdu waxay lahaan doontaa miisaaniyad u gaar ah oo iskeed u madax bannaan sidaa darteedna waxay u yeelan doontaa xorriyad wax ku ool ah oo ballaaran. Marka ha ka labalabeyn inaad sheegtid in, haddii si sharci ah aysan Soomaaliya weli u madaxbanaanayn, dhab ahaantii tallaabada ugu weyn ee madaxbanaanida horay ayaaba loo qaaday.

Aqoonsiga rasmiga ah, oo ilaa iyo hadda ka fogeyn madaxbanaanida dhulka, ama Soomaali ahaan sida dowlad madax-bannaan, waxayna si rasmi ah xayiraadda ugu soo rogi doontaa dowlad aan sharci aheen taas oo, iyadoo la qaadayo tallaabooyinka hadda socda, inay aad ugu dhowaan doonaan amarka qeexan.

Dowladda ayaa horay u soo bandhigtay barnaamijkeeda oo aad haysataan oo lagu oggolaaday aqlabiyad ballaaran. Sidaa daraadeed waa ka bdbadin in aan ku soo celiyo xitaa qaybaha ugu waaweyn. Laakin, waxaan diiradda saarayaa labada qaybood ee ah mas'uuliyadda maamulka Talyaanigu raas oo ah: xiriirka dibedda iyo horumarinta dhaqaalaha.

In kasta oo sida ku xusan qodobka Heshiiska Ilaalinta, xiriirka dibedda wuxuu sii ahaanayaa mas'uuliyadda Dowladda Talyaaniga ilaa inta rasmiga ah ee madax-bannaanida loogu dhawaaqayo, waxaa lagama maarmaan ah hadda laga bilaabo in la diyaariyo xulafuoyinka iyo hay'adda diblomaasiyadda shisheeye iyo adeegga qunsuliyadda, iyo cidda noqon doonto Wasaaradda Dibadda ee Soomaaliya. Si taas loo gaaro, dawladdu waxay diyaarin doontaa qoritaanka koox yar oo ah saraakiil la soo doortay, kuwaas oo qaarkood dhowaan bilaabi doonaan inay ku shaqeeyaan Golaha Xukuumadda ama waxaa laga yaabaa in loo qoondeeyo mid ka mid ah safaaradaha talyaaniga ee dibadda si ay u hantaan waxqabadka lama huraanka ah ee qaybtaan oo aad muhiim ugu ah nololsha dawladda.

Marka laga hadlayo xiriirka shisheeye, dhibaataada sii socota oo soo jiidaneysa dhammaan adiga iyo aniga dareenkeenna ayaa weli ah xuduudaha aan la leenahay Itoobiya. Wadahadalada ayaa dib uga billowday bishii Sebtember ee la soo dhaafay Adis-ababa iyaga oo kaashanaya isla wufuudii hoggaamineysay guggii la soo dhaafay, wuxuuna ku dhammaaday 12-keedii iyadoo aan wax heshiis ah la gaarin.

Xaaladahan Dawladda Talyaanigu waxay u bandhigi doontaa Golaha Qaramada Midoobay; kaas oo ka furmi doona Noofembar 13 magaalada New York, warbixin dhammaystiran oo ku saabsan isbeddellada wadahadal ilaa maalinta ugu dambaysa. Dhanka kale, waftiga Soomaaliya, oo ku tiirsanaan doona weftiga reer Talyaani muddada laga wada hadlayo arrimaha saameynta ku leh Soomaaliya, waxay heli doonaan fursad ay ku baahiyaan Golaha U.N. aragtida dowladda iyo shacabka Soomaaliyeed. Waxaan rajeyneynaa in iyadoo lagu saleynayo arrimahan inay suurto gal noqoto qaramada midoobay iney go'aansato wadada loo mari lahaa si dhibaatan qunyar-socodka ah loogu xallin karo qaab aakhirii loogu oggolaado xiriirkaas saaxiibtinimo iyo deris wanaagga u dhexeeya Scmalia iyo Ethiopia kuwaasoo ah mid aan laga maarmi karin danaha labada dal oo qof kasta oo Soomaaliya jooga uu rajaynayo. Dhanka horumarinta dhaqaalaha tirade ayaa ka heer sareeyso khudbad kasto. Hadaan saldhig ahaan u soo qaato qorshaha horumatinta dhaqaalaha ee todobada sano (1954-1960) maalgashiga iyo gaarista qaybaha kala duwan ee shaqo waxay sameeyeen dhaqdhaqaaqadan.

BEERAHA: isugeynta qoondada So. 30,500,000 oo ah kor u qaadista ku dhawaad 95,000 hektar oo dhul ah, maalgashi ayaa lagu sameeyay ilaa 13,000,000 qiyaastii iyadoo la adeegsanayo 42% wadarta la filayo iyo dhismaha 35 ° c ee shaqooyinka lagu dhammeystiri doono toddoba sano. Hawlaha ugu waaween ee la qabtay, iyo qaybta dhismahooda uu socdo, waa in aan si gaar ah u soo xigano waraabka Buulo Mererta, Balcad iyo Barire-Danane, aagga qallalan ee Alto Giuba ee aagga Bonka iyo Sciavelo iyo dhismaha Silos cusub oo qiyaastii ah 20,000 oo kintaal. Isku darka saameynta howlahan ayaa suurto geliyay markii ugu horeysay taariikhda ganacsiga Soomaaliya, dhoofinta badarka ee lacag adag iyo sugidda sicirka qiimaha badarka oo lagu hayo heer u faaiido badan soo saaraha ah iyo ganacsatadana, kuna fududaan karo isticmaaleyaasha qeybaha dakhligoodu uu hooseeya.

Afarta sano ee soo socota, Maamulka wuxuu ka fiirsanayaa inuu` dhammaystiro maalgashiga iyo wax-qabadyada la qorsheeyay iyada oo muddada loogu dheereeyo si isku mid ahna loola xaqiijiyo, sida ugu suurtagalka badan, labo hawlood oo kale oo muhiim ah: qabanqaabada Descek Uamo si dib loogu furo kaydkan weyn ee biyaha xoolo-dhaqatada iyo wax-soo-saarka Beeraha ee Jubbada Hoose: dib-u-soo-nooleynta dhul-abaar ah oo ka durugsan Farcheiro, oo ku taal Shebelli, si dib uu ugu soo noqdo beeraleyda iyo xoolo-

dhaqatada dhul ballaadhan oo hadda ka lumay dhaqaalaha waddanka oo welibana bartilmaameed u ah cayayaan khatarta ah.

XANAANNADA XOOLAHA: Marka loo eego wadarta maalgashiga ee toddobada sano ee ah 23,500,000 waxaa la fuliyay shaqooyin oo ka kooban qarash isku dhaf oo ah 44% iyo ceelal 4.3, iyo qoditaan 103 ceel-biyood oo afka ka furan iyo 100 ceelal riig ah oo maanta laga cabayo in ka badan laba milyan oo litir maalin kasta, oo waxtar u leh cabitaan maalin kasta ah in ka badan 100,000 oo neef oo markii hore lagu qasbi jiri inay si xun u raadiyaan biyo ayagoo u marayo waddooyin silic ah iyaga oo luminaayo qiimaha raasamaal dadka oo dhan ay wada yaqaan.

Hirgelinta qaybtan lagama maarmaanka ah ma suurto gelinin oo keliya dayactirka agabka gudaha ah oo la kordhiyey baahiyaha warshadaha hilibka qasacadeysan, laakiin sidoo kale waxay si weyn u kordhiyeen dhoofinta xoolaha nool ee laga helo lacagta qaaliga ah iyadoo laga helay kaliya 1,000,000 sanadkii 1953 lacag 2,000,000 laga helay 1955 isla markaana leh isbadal joogto ah oo u janjeero dhanka ganacsiga uu kordhayo.

ISGAARSINTA: Ka kor So. 30,500,000 maalgashiga la sameyn doono waxaa la dhameeyay shaqo kharashkeeda lagu qiimeeyay qiyaastii 50% iyada oo intii lagu talo galay laga hirgeliyay 57%. Waxaa ka mid ah qaybtan Buundadii ugu horeysay ee laga hirgeliyay jubbooyinka iyo dib u dhiska buundada Scebelli ee Afgooye, nadiifinta dekada Muqdisho ayaa qeyb ka ah qaybtan, raar cusub ee Merca iyo Chisimaio iyo sidoo kale raar cusub ee Bosaso oo shaqadooda la bilaabi doono isla marka sahayda alaabada shaqada la dhammaystiro oo la geeyaba.

Barnaamijyada afarta sano ee soo socota waxaa ka mid ah, xasilinta khadadka Afgoi-Merca iyo Kamsuma-Kisimaio si loogu oggolaado baabuurta xilli kasta wadooyinkaas muhiimka u ah dhaqaalaha. Iyada oo ay suuragal tahay in lagu kordhiyo barnaamijyada qaybtan, mashruuc loogu talagalay dhismaha deked ku taal xeebta Chisimaio, hirgelinta arintaas aan soo bandhignay ay leedahay dhibaatooyin culus, laakin aan isku dayeyno in aan ka gudubno, xagga dhaqaalaha.

FARSHAXAN, WARSHAD, GANACSI, AMAAH: oo ka dhan ah isugeyn toddobo sano ah oo maalgashi ah So. 23,500,000, So. 12,000,000 ayaa lagu maalgaliyay boqolkiiba 32% farsamada, 26% Warshadaha, 47% Ganacsiga iyo 100% Amaahda. Mid ka mid ah shaqooyinka ugu muhiimsan ee qiimaha dhaqaalaha leh ee la dhammeeyay maalmahan waa in lagu soo daraa waaxdan: dib u dhiska dhismooyinka Shidaalka Ras “Sif Coastal Fuel Depot” kaasoo u oggolaanayo dalka dhaqaale sanadlaha ah ee So. 2,000,000 oo leh suurtagalnimada sidoo kale hagaajinta doorashada qaybta lacagta halka laga iibsado badeecada shu-shubka ah halkii ay ka ahaan lahayd mid warshadeysan.

Kuwa kale waxay ku jiraan horumarka warshadaha, waaxaha dawladda iyo kuwa gaarka loo leeyahay waxqabadyada ay qorsheeyeen qorshayaasha iyo gaar ahaan kuwa loogu talagalay xoojinta iyo horumarinta maqaarka, hilibka qasacadaysan iyo warshadaha kalluumaysiga oo leh shaqooyin loo tixgelin karo inay u yaboohinayaan horumarinta waxsoosaarka dalka.

Hirgelinta qorshayaasha horumarineed ee dhaqaalaha, oo leh maalgashi sannadle: dadweynaha, waa la siiyaa, waxay u oggolaaneysaa cantenimerito shaqada deggan joogto ah oo ka badan shan kun oo unug oo gacan ka geysanaysa dayactirka taageeray. heerka nololaha oo lagu muujiyo koror xoog leh isticmaalka waxyaabaha ugu waaweyn: sonkorta, qumbaha, bariiska iyo

noocyada kale ee loo baahan yahay marka hore in badan oo wax ku kordhisay labanlaab ah ganacsiga soo dejinta, wuxuu u gudbey So. 50,000,000 sanadkii 1950 ilaa So. 100,000,000 sannadkii 1955.

Ma doonayo inaan kusoo afjaro mowduuca horumarinta dhaqaalaha la'aanteed waxay tilmaamaysaa dib-u-habeynta soo socota ee xafiisyada ay wax ka qabtaan howlahaan muhiimka ah ee mustaqbalka dalka, dib u habeyn taasi waxaa lagu dhiirigeliyaa fikradda diyaarinta habka loo maro kaas oo ay u badan tahay in la sameeyo ka hor mustaqbalka Soomaaliya oo madaxbanaan.

Ururka cusub wuxuu ugu talaggalay:

- 1) Xafiis qorshayn, isagoo raacaya dhammaan wixii saamayn ku yeelanaya dhaqaalaha dalka, wuxuu dejinayaa mashaariic muddo fog, oo si maangal ah lagu hormarinayo ilaha dhaqaale ee dalka. Xafiiska, oo haatan noqonaya xafiis Taliyaani, waxaa loogu talaggalay in marka dambe uu noqdo xubin ka tirsan xukuumadda Soomaaliyeed.
- 2) Guddi ka kooban Ra'iisul Wasaaraha iyo wasiirrada ku shaqa leh, oo taageera ka haysta khubaro. Guddigani wuxuu baarayaa qorshayaasha uuu soo bandhigo Xafiiska Qorshaynta, wuxuuna go'aaminayaa waxyaabihii loo gudbin lahaa Hay'adda Horumarinta ee Dhaqaalaha.
- 3) Hay'addani, oo dhammaystirayso ururkan cusub, waxay noqonaysaa midda matashao Somalia Hay'adda ka wada timaaddo miisaaniyadda lagu taageerayo dhaqaalaha; sidaa darteed waxay noqonaysaa hay'ad Talyaani ilaa inta lacagta lagu hormarinayo dhaqaalaha ay ka timaaddo Maaliyadda Talyaaniga. Hay'addu waxay baari doontaa qorshayaashi uu adeegsaday Guddiga Wasiirradu, kaddibna waxay kala tashanaysaa isla Guddiga iyo Xafiiska Qorshaynta, waxayna siinaysaa lacagta ay oggolaatay, oo loo marinayo xubnaha xukuumada Soomaaliyeed ee ku shaqo leh.

Ururkan cusubi wuxuu diyaarinayaa haatan laga billaabo agabka looga baahanyahay si kaalmada dhaqaale ee la siinayo Soomaaliya oo xur ah ay u shaqayso iskudhac la'aan, iyadoo laga faa'idaysanayo waaya-aragnimada horay looga helay meela kale oo la mid ah.

Waxaan ku hanweynahay in dhowaan, xitaa mushkiladan aadka muhimka u ah Soomaaliya, loo helo, iyadoo gacan laha helayo Qaramada Midoobay, xalka rasmiga ah oo suurtagelinayo in la hiigsado mustaqbal aan laga walwalsanayn.

Mudanayaal, markan hawshiina wata. Mashaariic badan oo xeerarkood aad muhim u ah ayaa idiin sugaya falanqayntooda iyo go'aamintooda. Waxaan hubaa in aad sii wadi doontaa dadaalkiina oo ku aaddan wanaagga iyo maslaxada guud ee Dalka.

ISUGUYEERISTA GOLAHA

Golaha Sharci dejinta waxaa isueengu yimaad kalfadhigii ugu horreeyay 30 Abriil 1956. Shaqadii waxaa la hakiyay 30kii Meey 1956 kadib markii ay aadeen UN ka Madaxweynaha, Mudane Aden Abdulla Osman, Wasiirka koowaad, Mudane C / Ilaahi Ciise Maxamud, Kuxigeenka Mudane Cabdi Nuur Maxamed Xussen iyo Xoghayaha. Cumar Mohallim.

Shaqadu waxay dib u bilaabatay 22 Agoosto 1956 waxayna dhammaatay 1 Oktoobar 1956, sidaasna waxa ku dhammaaday Kalfadhigii ugu horreeyay.

Golaha sharci dejinta shirkiisa waxaa lagu qabtay xaruunteeda cusub 24 Oktoobar 1956 si ay u qabato shaqadii kalfadhiga labaad.